

FÖRSVARETS

FÖRUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 1/2022

FROSTBITEN

PANSARBATALJON ÖVADE I REKORDKYLA

I 13 Så återuppstår Dalregementet

Förstärkning från norr på **GOTLAND**

FORSKARE Disputerande officerare

PLUS: SEGLANDE FALK | CLAESSION FOLKBILDAREN | SÅ FUNKAR HÖJD
BEREDSKAP | ÅLANDSEXPEDITIONEN | STARKARE CYBERFÖRSVAR

KRÄVANDE START

INLEDNINGEN PÅ 2022 har varit bister. Nya virusvarianter härjar och världspolitiken påverkas starkt av synsätt om den starkes rätt, nollsummespel och maktpolitik. Att drabbas av vanmakt är dock inget alternativ. Utvecklingen kan påverkas och Försvarsmakten vidtar aktivt och beslutsamt de åtgärder som krävs.

När jag skriver detta befinner vi oss i ett allvarligt säkerhetspolitiskt läge i Europa. Det handlar naturligtvis om Ukraina och de kvinnor och män som där, med vapen i hand, försvarar sitt land. Allvaret omfattar också hotet mot den europeiska säkerhetsordningen, utmanad av den ryska regimens

vår beredskap och våra åtgärder. Det kräver mycket och kan komma att kräva än mer – av organisationen och av personalen. Av dig och mig. De åtgärder vi har vidtagit hade inte varit möjliga utan tillgängliga förband och personalens ansträngningar. Ni som arbetar hårt nu för att manifesteras Sveriges vilja och förmåga att försvara sig, ni har min uppskattning och mitt tack.

DESSA DAGAR PRÄGLAS i hög grad av internationella dialoger och koordinering med våra partners. De band vi har knutit genom övningar, besök, relationer och förtroendeskapande verksamhet av olika slag, visar sig nu

” De åtgärder vi har vidtagit hade inte varit möjliga utan tillgängliga förband och personalens ansträngningar. ”

krav på västlig undfallenhet. Kraven träffar det nationella självbestämmandet i Sverige och samtliga länder i vår del av världen som bygger säkerhet tillsammans med andra. Svaret från västlig sida har hittills varit nej, suveräniteten ska bestå, och allt annat är otänkbart.

Vi har naturligtvis blickarna riktade mot Ukraina, men vi vet också att ryskt modus är överraskning och har därför fortsatt uppmärksamhet bredare än så. Ryssland använder militära medel för politiska syften. Till detta ska läggas att det av allt att döma kommer vara omfattade rysk militär övningsverksamhet i vårt närområde under de närmaste månaderna. I Sverige innebär det att intresset för Försvarsmakten vad gäller våra åtgärder, bedömningar och agerande, kommer att bestå. För oss innebär det också intensiv verksamhet.

Försvarsmakten har en planering för olika utfall och vi kommer anpassa

vara lika starka som vi hoppats.

Samtidigt som Försvarsmakten hanterar omvärlden fortsätter vi vår tillväxt. I januari hade jag förmånen att medverka i återinvigningen av Västernorrlands regemente I 21 med fältjägarkår i Östersund. Sollefteå och Östersund har långa traditioner av militär verksamhet. Det kommer vara en fast grund att stå på när vi nu tar gemensamma kliv in framtiden.

Och på tal om framtiden: 2022 är ett viktigt år för Försvarsmakten inför den försvarspolitiska kontrollstationen 2023. Det pågår också en politisk diskussion med ett kortare tidsperspektiv än så. Hur det landar återstår att se. Vi lägger kraften på våra uppgifter – tillsammans!

Micael Bydén
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT**S14 PORTRÄTTET**

Falk till sjöss

S16 FOLKBILDARE

Michael Claesson om vägen framåt

**S18 UTVECKLAR
CYBERFÖRSVAR**

Besök på Nato-center

**S22 FRÅN BODEN TILL
GOTLAND**

Hon var en av öförstärkarna

S24 HÖJD BEREDSKAP

Så funkar det

**S40 INTERNATIONELLT
I UMEÅ**

Utländska soldater övade CBRN

S42 PERSONSKYDD

Så jobbar livvakten

S44 SVENSK RO I HAAG

Per Dygeus skrev Krigets lagar

S52 TREBEFÄLSSYSTEMET

Jämförelse med USA

S54 FYS

Maxat med tabata

S60 TILL SIST**S64 ÅRETS ÖVNINGAR**

Ett urval

S66 ÅSIKT

"Mer fokus på T-anställda"

VÅR – TROTS ALLT

DET ÄR ÄNTLIGEN vår, tänker jag en januarimorgon på väg mot tågstationen. Solen skiner, det är inte minus tio och en och annan fågel sjunger. Nästa dag, när snön faller och skapar kaos i Stockholms lokaltrafik, tänker jag inget särskilt om vädret eller årstiden. Mer än att jag i alla fall fick uppleva våren i går.

Jag tvingas till en omväg eftersom gubbar i hivis-kläder håller asfalt i ett sår i gångbanan. Tar ett vårskutt över stormfällt träd, landar och tappar ögonblickligen fästet på isen som uppenbarligen lurar under fjolårslöven. Landar på höften och armbågen, reser mig och fortsätter mot tåget. Funderar på om jag borde hjälpa kvinnan som tar sig ned för den isiga, osandade trappan med ett stadigt dubbelgrepp runt ledstången. Bestämmer mig för att hon inte behöver det. Det är ju trots allt vår. Snart.

Henrik Lundqvist Rådmark, redaktör

DALREGEMENTET I sommar rycker 150 värnpliktiga in på nygamla I 13 i Falun. Ronny Modigs leder uppbyggnaden. **S26**

KYLSLAGET Deras första bataljonsövning blev rekordkall, men det var inget som bekom pansarsoldaterna på I 19. **S30**

FORSKARNA Försvaret behöver fler forskande officerare. Vi har mött tre som redan doktorerat. **S46**

HISTORIA Expeditionen till Åland bidrog sannolikt till att ögruppen hölls utanför det finska inbördeskriget. **S56**

Trycksaak
3041 0242

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och Emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Mats Ström, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmark, henrikraadmark@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Elanders. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 2 mars 2022. ISSN 1100-8245. Omslag: Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm:

OROLIGHETER VÄCKER FÖRSVARSVILJA

Antalet ansökningar till Hemvärnet steg till rekordnivåer i januari, samtidigt som ovanligt många kontaktade Försvarsmakten med frågor om hur de kan hjälpa till.

UNDER JANUARI ansökte långt över dubbelt så många (156 procent) till Hemvärnet jämfört med samma period förra året. Totalt togs 993 nya ansökningar emot. Samtidigt skedde en väsentlig ökning av antalet förfrågningar till Försvarsmaktens enhet Jobb (FM JOU) och utbildning via telefon, mejl och sociala medier.

Det starka intresset kopplas till medierapporteringen kring förstärkningen på Gotland och det säkerhetspolitiska läget. Det säger Pontus Kandelin, kommunikator på Försvarsmaktens HR-centrum.

– Många av förfrågningarna som har kommit in till oss har inte rört Hemvärnet direkt, utan mer handlat om hur man kan hjälpa till i det osäkra läget. Vi har alltså uppfattat en ökad försvarsvilja på grund av medierapporteringen kring det osäkert omvärldsläget.

Mejlen som har kommit in har enligt Pontus Kandelin varit av arten ”Hur kan jag an-

Förstärkningen på Gotland under januari bedöms vara ett av skälen till det ökade intresset för engagemang i Försvarsmakten.

EMY ÅKLUNDH/FÖRSVARSMAKTEN

mäla mig frivilligt om det blir krig?” och ”Finns det något sätt jag kan hjälpa till på nu när det verkar oroligt?”

Majoriteten av dem som har hört av sig är män i åldrarna 25–60 år. Många verkade ha genomfört militär grundutbildning (värnplikten) eller någon annan samhällsviktig utbildning, exempelvis till sjuksköterska.

– En del var nyinflyttade till Sverige och ville engagera sig i Försvarsmakten – oftast beskrev de att de har gjort någon typ av värnplikt i sitt ti-

digare hemland, säger Pontus Kandelin.

Det starka intresset för Hemvärnet märktes också genom att FM JOU såg en fördubbling av antalet frågor kopplade till just Hemvärnet. 13 procent av alla kontakter som togs rörde just Hemvärnet, mot normalnivån på sju procent.

Även antalet nyregistrerade i Försvarsmaktens portal för bland annat rekrytering, Mitt FM, ökade rejält – 66 procent fler anmälde sig, jämfört med hur det brukar se ut i januari.

VÄRNPLIKTSKONGRESS 25 APRIL

DEN 25 APRIL samlas representanter för Sveriges värnpliktiga i Stockholm för 2022 års värnpliktskongress.

Sedan 1968 väljer värnpliktiga på alla förband i Sverige ombud som

ska föra deras talan mot Försvarsmakten, politiken och civilsamhället. Kongressen hålls på hotell Scandic Alvik i Stockholm, pågår i fem dagar och innehåller kongressförhandlingar,

panelsamtal, debatter och föreläsningar av företrädare för värnpliktsrörelsen, politiska partier, Försvarsmakten och andra aktörer.

Inbjudan och program skickas ut under våren 2022.

STRIDSFORDON 90 TILL SLOVAKIEN?

Utöver 152 CV 90 – stridsfordon 90 – omfattar erbjudandet till Slovakien samarbeten med bland annat FMV och Försvarsmakten.

FMV HAR LÄMNAT ett erbjudande om 152 stridsfordon 90 (CV 90) till Slovakien försvarsdepartement.

Om Slovakien väljer fordonet väntar även en rad samarbeten, bland annat med Försvarsmakten, enligt ett pressmeddelande från FMV.

– I vårt erbjudande föreslår

vi olika samarbetsområden. Exempelvis kring utbildning, utbyte vid övningar och samarbete kring framtida teknikutveckling, säger Måns Rutström som är projektledare på FMV.

Fordonet används även i Norge, Finland, Schweiz, Nederländerna, Danmark och Estland.

SIFFRAN

2190

Så många anmälde sig till Mitt Försvarsmakten under januari – en 66-procentig ökning mot en normal januari-månad.

HALLÅ DÄR

... ULF LEPP, överstelöjtnant och huvudman för skydd mot drönare i Försvarsmakten.

Hur kan Försvarsmakten oskadliggöra drönare?

– Vi testar alla upptäckliga sätt, men vi måste välja metod efter uppgift och hur skyddsvärd platsen eller verksamheten är.

Kommer vi att höja förmågan framöver?

– Absolut. Vi vill bli ännu bättre på allt fler platser.

Hur kan vi försvara oss mot militära drönare?

– Större och rent militära drönare som används av andra stater kan redan i dag upptäckas av Försvarsmaktens befintliga system. De är lättare att upptäcka, men ofta svårare att slå ut.

Hur har du påverkats av uppmärksamheten kring drönare den sista tiden?

– De första frågorna från medierna kom på julafton. Sedan har jag varit med i ett tiotal intervjuer i tidningar, tv och radio. Både svenska och utländska. Det är fantastiskt kul att få jobba med något som uppmärksammas. Jag hoppas att personer som äger kommersiella drönare nu går in och registrerar sin drönare och tar drönarkort.

Är det en nyhet att drönare dyker upp där de inte får flyga?

– Nej. Vi har sett det här uppträdandet under ett antal år. Eftersom det finns så många kommersiella drönare i landet så kommer förmodligen fler drönare att dyka upp där de inte ska vara.

TRANSPORTFLYGET TILLBAKA PÅ KARLSBORGS FLYGPLATS

Skaraborgs flygflottilj har nyligen återupptagit flygningar med TP 84 Hercules på Karlsborgs flygplats efter att underhållsåtgärder på landningsbanan utförts.

FÖR SNART FYRA ÅR bedömdes det att landningsbanan i Karlsborg var i för dåligt skick för att användas av flygplan. Därför stängde flygplatsen för all annan trafik än helikoptrar. Sedan dess har dock en ny bedömning gjorts, samt underhållsåtgärder utförts, vilket innebär att banan nu åter kan användas för propellerflyg som TP 84 Hercules.

Detta är viktigt för hela Försvarmakten, berättar överste Malin Persson, chef för Skaraborgs flygflottilj som har ansvar både för driften av flygplatsen och för flygplatspluton som finns på plats.

– Karlsborgs flygplats är både en viktig sidobas till F 7 och flygvapnet och en strategisk bas för hela Försvarmakten. Vi kan inte bygga nya flygplatser idag så vi måste kunna nyttja de resurser vi har. Att vi hittat en lösning för Karlsborg är bra för alla parter och för hållbarheten på lång sikt.

De som använder flygresurserna som landar i Karlsborg är bland

Chef för flygplatsplutonen i Karlsborg, kapten Peter Larsson.

Personalen på 145:e flygplatspluton, som tillhör Skaraborgs flygflottilj, består av både militära och civila i olika åldrar.

PER FORSBERG/FÖRSVARMAKTEN

annat förband från K3, Livregementets Husarer.

– Vi är beroende av en flygplats och det underlättar avsevärt att vi har en flygplats med rullbana öppen som täcker in alla våra perspektiv. Det finns en koppling till alla våra krigsförband, både ur ett tränings- och insatsperspektiv. Vi får nu helheten tillgodosedd, säger chefen för K3, överste Ola Barvér.

ALTERNATIV PLATS

ATT VERKSAMHETEN HÄR är till gagn inte bara för flygvapnet och armén utan även till Försvarmakten som helhet är något som också chefen för flygplatspluton, Peter Larsson, tycker är viktigt.

– Vi finns ju här för Försvarmakten, vi samarbetar och får därmed en högre effekt. Det har vi jättebra förståelse

för både från K3 och F 7, säger han.

Under tiden som rullbanan inte kunde användas skedde istället landningar på Skövde flygplats med Hercules samtidigt som annan verksamheten på Karlsborg fortgått med bland annat helikopterlandningar.

Det har varit en logistisk utmaning för flygplatsplutonen under några år då de enda dagen måste vara på plats i Skövde och nästa i Karlsborg. – All personal har behövt åka med grejer fram och tillbaka, avisning, räddningstjänst, ramptjänst, startvagnar, utrustning för att kunna lasta och lossa Hercules. Det har varit ett bra samarbete med Skövde, men det är skönt att vara tillbaka på en plats, säger Peter Larsson.

Text Per Forsberg/F 7

FJÄRRUNDERVISNING FÖRENKLAR

Under våren ska Försvarsmaktens 23 skolor få möjligheten att bedriva utbildning på distans. Detta tack vare ett system för fjärrundervisning.

LÖSNINGEN TOGS FRAM för att möta ett behov som visserligen har funnits under en längre tid, men som blev särskilt stort och trängande i samband med pandemin. Det berättar Magnus Lundberg vid Försvarsmaktens personalavdelning, som har varit med om att ta fram systemet.

– Under 2020 skickade man ju hem många studerande för att bedriva studier i hemmet, och även om det fanns verktyg för fjärrutbildning var de inte särskilt flexibla och inte riktigt anpassade för behoven. Nu har vi ett modernt system som ger tillgång till bland annat videokonferenser och delning av dokument och olika pedagogiska verktyg.

Systemet väntas få stort genomslag, inte minst med tanke

Militärhögskolan Karlberg är en av alla skolor som stärks genom nya systemet.

på att Försvarsmaktens skolor gemensamt står för 1,2 miljoner studietimmar per år. Alla studier ska naturligtvis inte bedrivas på distans men en betydligt större andel än hittills, även före pandemin.

– Det här stärker vårt utbildningssystem och ger fler möjlighet att delta, då det kan vara svårt för många att vara borta från sin familj under flera veckor, säger Magnus Lundberg och påpekar att det även bidrar till att sänka Försvarsmaktens kostnader i samband med utbildning, exempelvis för resor.

Parallellt med att systemet

införs sker anpassningar av utbildningar för de möjligheter som verktyget ger.

Systemet har införts ”på rekordtid”, berättar Magnus Lundberg, och bygger på Microsofts molnbaserade M365-tjänst. Att utvecklingen och införandet har gått avsevärt snabbare än vad motsvarande it-projekt brukar göra, beror främst på ett nytt arbetssätt, förklarar han.

– Vi har inte arbetat i stuprör, utan utgått från var kompetensen för de olika delarna i projektet finns. Det är något vi kommer att ta fasta på inför kommande projekt.

NYTT IT-FÖRBAND GER JOBBTILLFÄLLEN

UNDER ÅRET STARTAR etableringen av ytterligare ett it-förbandsförband (ITF), i Linköping.

– Det är en förbandstyp utformat för att föra väpnad strid på cyberarenan, säger överstelöjtnant Johan Nyström som är projektledare för andra ITF (2. ITF), vilket blir det nya förbandets beteckning.

It-förbandsförbandens uppgift är att skydda

Försvarsmaktens ledningssystem mot intrång och angrepp och att både proaktivt och reaktivt hantera it-incidenter. Andra ITF är ett eget krigsförband som rent organisatoriskt tillhör Försvarsmaktens telekommunikations- och informationssystemförband, FMTIS.

2027 räknar Försvarsmakten med att förbandet ska vara fullt bemannat.

– Det kommer innebära ett

antal arbetstillfällen för officerare, specialistofficerare och civila, säger Johan Nyström.

2:a ITF placeras i Linköping.

I 21 INVIGT

Västernorrlands regemente med Jämtlands fältjägarbatal I 21 har återupprättats.

Söndagen den 16 januari invigdes Västernorrlands regemente I 21 med Jämtlands fältjägarbatal, i regementsparken vid det gamla kasernområdet på Hågesta i Sollefteå.

Prins Carl Philip var där på uppdrag av kungen.

– Jag vill framföra mina varmaste välgångsönskningar till alla er som nu ska organisera och sätta upp regementet. På Hans Majestät Konungens uppdrag förklarar jag härmed Västernorrlands regemente med Jämtlands fältjägarbatal, I 21, återupprättat, sa prins Carl Philip i sitt invigningstal.

Överste Jonas Karlsson är chef för det nya regementet.

– Det är med stor stolthet och ära men även med ödmjukhet jag i dag tar befälet över Västernorrlands regemente med Jämtlands fältjägarbatal. Vi står nu inför att bygga upp ett nytt regemente på två orter,

Regementschef Jonas Karlsson tar emot regementets fana.

säger Jonas Karlsson.

Regementet har en lång och stolt historia i både Västernorrland och Jämtland.

Valet av den 16 januari som återinvigningsdag knyter an till historien eftersom Sverige på samma dag år 1646

upprättade Ångermanlands, Medelpads och Jämtlands regemente.

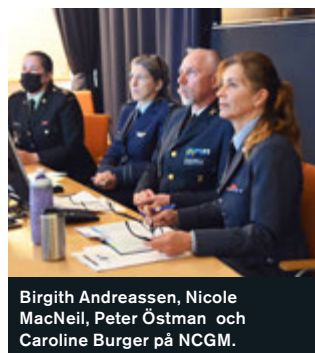
På måndagen genomfördes en ceremoni i Östersund för att markera att det nya regementet har verksamhet på två orter.

NCGM FIRAR 10 ÅR

ÅR 2012 BILDADES det internationella militära centret Nordic Centre for Gender in Military Operations (NCGM). Uppkomsten av centret var baserat på FN:s säkerhetsråds resolution 1325, som tillkom för att belysa kvinnor, fred och säkerhet. Centret tillhör Livgardet och huvuduppgif-

ten är att stärka den militära förmågan inom disciplinen "Gender in Military Operations".

NCGM har nu under tio år utbildat cirka 7 800 militärer världen över, givit ut en mängd publikationer och skapat ett gediget nätverk av ämnesexperter.

Birgith Andreassen, Nicole MacNeil, Peter Östman och Caroline Burger på NCGM.

KLART MED NY FÄLTUNIFORM

FMV

Den nya uniformen blir gemensam för de nordiska länderna, men kommer givetvis att få nationsspecifika kamuflagemönster.

INOM ETT PAR ÅR inleds leveranserna av det nya uniformsystemet, som upphandlades gemensamt av Sverige, Norge, Finland och Danmark.

Konfigurationerna är likadana i alla länder, det är bara kamuflagemönstret på ytterplaggen som skiljer, varje land får sitt eget mönster. I systemet ingår också konfigu-

rationer för djungel- och ökenliknande förhållanden för internationella insatser.

– Uniformssystemet har en design som gör att funktionalitet och passform är anpassade till båda könen. Omfattande användartester har genomförts med deltagare från alla fyra länder för att få bästa möjliga funk-

tion för alla användare, säger Jennifer Skjäl Lundgren, chef för FMV:s verksamhetsområde Logistikmateriel.

Artiklar som hjälmar, handskar, kängor och personlig skyddsutrustning har lämnats utanför systemet. Dessa ingår inte i ramavtalet utan upphandlas självständigt av varje land.

CITATET

”Det gällde att hålla undan nej-sägare och krångelpellar i Försvarsmakten och FMV.”

Konteramiral **Thomas Engevall** i DN om varför återinrättandet av robot 15 på lastbil skedde i tysthet.

MUST-CHEFEN: ÖKAT HOT MOT SVERIGE

Lena Hallin, chef för militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must, höll ett anförande om omvärldsläget på Folk och Försvars rikskonferens i januari.

– Vi är långt från ett normalläge för svensk säkerhet i dag. Utvecklingen har under en tid gått i riktning mot en allvarlig säkerhetspolitisk kris i Europa, och den har accelererat de senaste månaderna.

Hon menade att Ryssland medvetet utnyttjar oron i väst för en rysk intervention mot Ukraina för att få genomslag för sina krav på en förändrad europeisk säkerhetsordning.

– Hotet kan vara angreppet. Oavsett hur den nuva-

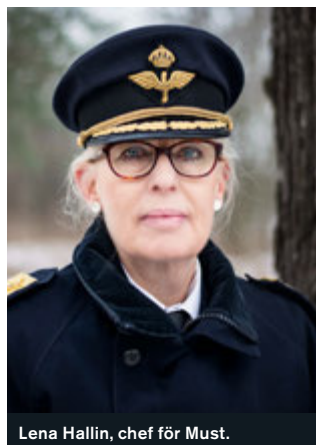
rande situationen utvecklas så är det en illusion att spänningarna i Europa skulle vara övergående.

Lena Hallin tryckte också på den komplexa hotbilden mot Sveriges säkerhet som Must ser.

– Risken för att Sverige ska utsättas för hårdhänta påtryckningar för att påverka vårt suveräna beslutsfattande och att minska vår handlingsfrihet har ökat. Dessutom ses ekonomi och teknologi alltmer som en del av säkerhetspolitiken och som potentiella vapen.

Hon konstaterade också att Ryssland och Kina stärker sitt samarbete.

– Länder som Ryssland och Kina kan använda hela spekrat av sina samhällsresur-

Lena Hallin, chef för Must.

LINUS EHN/LEDS KOMM

ser för att nå sina mål och de har god förmåga till samordning. Underrättelsehotet mot Sverige är fortsatt högt och vårt säkerhetsskyddsarbete får inte eftersättas.

PÅ NY POST

Överste **Roger Nilsson** placeras som chef för Militärhögskolan Karlberg, från 1 dec 2021 tills vidare, dock längst till 1 dec 2024.

Flottiljförvaltare **Stefan Karlsson** placeras som Inspektör sjö vid HKV SÄKINSP SJÖ från 1 feb tills vidare, dock längst till 31 juli 2025.

Kommendör **Magnus Jönsson** placeras som avdelningschef för Sjö1 vid HKV SÄKINSP.

Anna Yngman placeras som stf avdelningschef för LEDS KOMM vid HKV från 1 april tills vidare.

Maria Arblom placeras som stabschef vid HKV LEDS CIO från 1 april tills vidare.

Överstelöjtnant **Magnus Ellvén** placeras som avdelningschef vid MUST SÄKS från 1 dec 2021 tills vidare, dock längst till 1 dec 2024.

Kommendör **Jonas Westins** placering som chef för stödavdelningen

vid Marinstaben på Muskö förlängs från 1 jan tills vidare, dock längst till 31 dec 2022.

Överstelöjtnant **Peter Greberg** placeras som chef på genomförandearbetsgruppen från 1 feb tills vidare, dock längst till 30 sep 2025. Han befordras samtidigt till överste.

Kommendör **Johan Norlén** placeras som C LED PLANEK P/G från 1 dec 2021 tills vidare, dock längst till 30 juni 2022.

Kommendör **Bo Berg** placeras som ställföreträdande chef vid LEDS PLANEK från 14 jan tills vidare, dock längst till 31 dec 2026. Han befordras till flottiljamaral den 14 jan.

Michael Cherinet anställs som brigadgeneral HKV tills vidare, inledningsvis till C PROD förfogande från 1 mars, längst intill 31 dec.

Överste **Magnus Ståhl** placeras

som chef på Bodens artilleriregementet A 8 från 1 jan till vidare, dock längst till 31 maj 2023.

Överste **Stefan Jansson** placeras förlängd som förbandschef vid SkyddC från 1 maj tills vidare, dock längst till 30 juli.

Överstelöjtnant **Michael Carlén** placeras som chef på 2:a brigaden P 4 från 1 feb tills vidare, dock längst till 28 feb 2025.

Överste **Jerker Sundström** placeras förlängd som C IR sekt LEDS INRI från 1 april tills vidare, dock längst till 31 aug.

Överstelöjtnant **Görgen Larsson** placeras vid Swedec som förbandschef från 1 mars tills vidare, dock längst till 28 feb 2026. Han befordras till överste den 1 mars.

Överstelöjtnant **Adam Camel** placeras som chef för Amf 1 från 14 jan tills vidare, dock längst till 31

HUNDARNA TILLBAKA I FLYGET

FÖRSVARSMAKTENS gemensamma enhet för hundtjänst (FHTE) är sedan den första januari åter en del av flygvapnet efter att ha legat under armén sedan 2003, då F 16 i Uppsala stängdes.

Övergången från Livgardet till Luftstridsskolan innebär inga förändringar för enhetens personal eller verksamhet i stort. Verksamhetsplatserna blir desamma och personalen fortsätter med de uppgifter de haft tidigare.

– Eftersom flygvapencheferna alltid haft huvudmannaskapet för hundtjänsten så blir det nu kortare och tydligare ledningsförhållanden, säger chefen för FHTE, major Håkan Kjellsson.

AMELIE MAGNISSON/ FÖRSVARSMAKTEN

Försvarsmaktens hundtjänstenhet stödjer även andra delar av totalförsvaret i utbildning och utveckling av hundtjänsten.

jan 2025. Han befordras samtidigt till överste.

Överste **Anders Widuss** placeras som TFF vid LEDS OMU från 1 jan tills vidare, dock längst till 31 maj.

Överste **Pär Blid** placeras som senior militär rådgivare vid MUST från 1 jan tills vidare, dock längst till 31 mars 2023.

Överste **Rafael Bengtsson** placeras på befattningen EXDIR vid HKV PROD FPE från 1 jan tills vidare, dock längst till 31 aug.

Överstelöjtnant **Magnus Frykvall** placeras som chef på Gotlands regemente P 18 från 24 mars tills vidare, dock längst till 28 feb 2026. Han befordras till överste 23 mars.

Överste **Jonas Nellsjö** placeras som flygattaché vid Sveriges beskickning i USA från 1 jan tills vidare, dock längst till 31 juli 2025.

Kommandörkapten **Mikael Holm**

placeras som adjutant till H.M. Konungen från 1 dec 2021.

Major **Fredrik Lindblad** placeras som adjutant till H.K.H. Kronprinsessan från 1 juli 2021.

Cecilia Alkhagen anställs som chef på PROD RPE exportkontrollavdelningen från 28 feb tills vidare.

Brigadgeneral **Rikard Askstedt** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring som militärsakkunnig vid försvarsdepartementet från 14 jan tills vidare, dock längst till 30 juni 2023.

Brigadgeneral **Johan Stjernfalks** placering som programledare FCAS SE LEDS INRI från 1 jan tills vidare, dock längst till 31 dec.

Brigadgeneral **Ingela Mathiasson** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som chef för verksamhetsområde flygmateriel från 1 jan tills vidare, dock längst till 31

mars 2023.

Försvarsmakten beslutar brigadgeneral **Stefan Andersson** till C INS förfogande som SHQ Sector commander från 29 okt 2021 och som längst till 21 nov 2022.

Försvarsmakten placerar överste **Andreas Odung** C LEDS TFF i HKV från 18 jan tills vidare, dock längst till 28 feb.

Ewa Axelsson placeras som stf avdelningschef vid HKV PROD GL från 1 jan tills vidare.

Kommandörkapten **Paula**

Wallenburg placeras som stabschef vid HKV Kommunikationsavdelning från 1 feb tills vidare, dock längst till 31 dec 2024. Hon befordras samtidigt till kommandör.

Malin Ahlander placeras som chef vid HKV LEDS CIO, Strategi- och analyssektionen från 1 juni tills vidare.

LedR: "Förtroendet är av yttersta vikt för krigsuppgiften"

Ledningsregementets chef överste Johan Axelsson beslutade att skicka hem 468 värnpliktiga från förbandet före jul. Här förklarar han varför och hur de arbetar för att komma till rätta med de problem som ligger bakom.

Varför fattade du beslutet?

– Vi hade fått kännedom om några fall av olämpligt beteende i verksamheten, och använde tiden till att tillsammans med våra befäl arbeta med frågor kring ledarskap, etik och pedagogik.

Är det inte ganska drastiskt att skicka hem så många värnpliktiga?

– Jo, men det Försvarsmaktens pedagogik- och ledarskapsenhet på MHS Halmstad rapporterade som svar på vår begäran om stöd var så allvarligt att vi var tvungna att agera. De rapporterade om stressig arbetsmiljö med för kort tid för återhämtning, om att skador och sjukdom ibland inte tagits på allvar och för snabb höjning av den fysiska belastningen.

– Vi har också fått rapporter om händelser där några värnpliktiga upplever kränkande behandling, kollektiv bestraffning och olämpligt språkbruk. Dessa händelser är helt oacceptabla. Förtroendet mellan värnpliktiga och befäl är av yttersta vikt för krigsuppgiften. Om vi inte bedri-

ver en verksamhet som främjar det förtroendet, så kan vi heller inte utveckla våra förmågor och bygga våra krigsförband.

Vilka åtgärder har ni vidtagit?

– De första åtgärderna handlar om att skapa en bättre miljö för de värnpliktiga med bättre återhämtning, ett mindre forcerat genomförande och en förstärkt uppföljning genom de förtroendevalda värnpliktiga och kompaniledningarna.

– Vi kommer också att systematiskt mäta effekterna av våra åtgärder en gång per månad. Detta följer vi nu upp varje månad genom samtal med förtroendevalda värnpliktiga och kompaniledningar i grundutbildningen.

Hur jobbar ni vidare med dessa frågor?

– Vi har skapat en arbetsgrupp som arbetar med långsiktiga åtgärder för att komma till rätta med tystnadskulturen på samtliga enheter på hela förbandet. Parallellt arbetar vi med att faktagranska rapporterna om olämpliga och kränkande beteenden för att se vilka åtgärder som krävs på individnivå.

Varför tror du att sådana här händelser sker?

– Det är en bra fråga. De allra flesta värnpliktiga hos oss är väldigt nöjda med sin utbildning och sina befäl men i många fall har det funnits en för hög ambition för hur mycket

man ska hinna med under utbildningstiden.

– I de fåtal fall där det rapporteras om olämpliga händelser eller bristande ledarskap beror det troligen på befäl som själva haft dåliga förebilder och tar med sig det beteendet när de själva utbildar. Tyvärr ser vi också att det finns en tystnadskultur som gör att man inte vågar säga ifrån eller agera i tillräcklig utsträckning. Personalen går till jobbet med ambitionen att göra ett riktigt bra jobb, men inom regementet har vi inte varit tillräckligt bra på att coacha de befäl som behövt stöd i sin uppgift.

Hur ser du på verksamheten i vår och framåt?

– Avgörande för att få effekt i våra krigsförband är kvalitativ utbildning, vilket vi dagligen eftersträvar. Ledningsregementet står för spetskompetens inom en rad unika områden och våra värnpliktiga har så kvalificerade tjänster att alla genomför hela elva månaders utbildning. Jag har under de senaste veckorna sett ett mycket stort engagemang från våra anställda att verkligen arbeta med de här frågorna och förbättra verksamheten.

– Jag är övertygad om att vi tillsammans kan ge våra värnpliktiga en av de bästa perioderna i livet och att våra förband kommer att leverera förmågor i världsklass framöver. Denna resa gör både Ledningsregementet och oss anställda ännu starkare. ◀

Ledningsregementets chef överste Johan Axelsson.

Text **Therese Timpson/LedR**

ANTONIA SEHLSTEDT/FÖRSVARSMAKTEN

”De allra flesta värnpliktiga på ledningsregementet är väldigt nöjda med utbildningen och befälen men i många fall har det funnits en för hög ambition för hur mycket man ska hinna med under utbildningstiden”, säger regementschef Johan Axelsson. Här genomför värnpliktiga soldater repelleringsövning från 65 meters höjd.

PORTRÄTTET

Thomas ombord på
HMS Falken, med HMS
Gladan kranbalksvis
om babord.

MED VINDEN SOM DRIVKRAFT

Thomas Falk, fartygschef på HMS Falken, brinner för sjömanskapet.

”Egentligen är segling inte riktigt min grej och jag gillar inte när det blåser. Men det är något visst med segelfartyg och hantverket som krävs för att hålla ett stort skepp igång. Jag började min militära bana i marinen 1979. Förutom några år i skolor har jag nu jobbat på fartyg i nästan 40 år. Och nära 24 år på Falken.

Att få se unga kadetter utvecklas till fulljädrade sjömän har varit en stark drivkraft. För mig är fartyget i första hand ett verktyg för utbildning; ett klassrum på vattnet kan man säga. Jag har alltid gillat att bygga lag och att vara en del av dem. Ett starkt lag är livsviktigt till sjöss. Efter en orkan i Nordatlanten, fick uttrycket ”överlevnadsstorm” en helt ny innebörd för mig. I kraftigt oväder måste hela besättningen göra sitt yttersta, i rätt sekund, för att alla ska överleva. På riktigt. Då måste man verkligen kunna samarbeta.

Pedagogiken är en annan drivkraft. Från början var vi kanske för fostrande i sättet att lära upp kadetterna. Det var väl inte alltid så populärt kanske. Men med tiden tycker jag att vi nått fulländning avseende pedagogik. Nu betraktar vi i princip allt vi gör ombord som utbildning. Vi behandlar eleverna mer som kolleger nu, skulle jag vilja säga.

Min personliga utmaning har varit att försöka manövrera ett segelfartyg helt utan motorkraft. Så som jag föreställer mig att man gjorde förr; kasta loss, förtöja och kasta ankare enbart med hjälp av vinden och havsströmmarna. Det är en konst. Där törs jag nog påstå att vi ligger i topp. Det finns inte många inom den internationella segelfartygsflottan som gjort vissa av de manövrar vi lyckats med.

Nu är det snart dags för den yngre generationen att ta över rodret. De har kunskap, är kanske något präglade av mig och min kollega, försteskepparen Robert Lange, men har också egna idéer som snart får flyga fritt. En hälsning man skickar med fartyg och vänner när de ger sig ut på äventyr är ’Fair winds and following sea...’ och det önskar jag dem som ska ta över efter oss.”

Text *Charlotta börjesson/Leds Komm*
Foto *1:a skonertdivisionen*

HMS Falken byggdes 1946 på Stockholms örlogsvarv och är nästan 40 meter långt.

THOMAS FALK

Arbeter: SSS/divisionschef 1:a skonertdivisionen och fartygschef HMS Falken

Bor: Kristianstad

Familj: Sambo, dotter och ett barnbarn och ett till på väg

Ålder: Fyller 60 i maj

VILL FOLKBILDA UTAN PEKPINNAR

Teknikutvecklingen påverkar inte bara vardag i fred, utan även i hög grad Sveriges försvar. Det är budskapet i Michael Claesson och Zebulon Carlanders bok Vägval – framtiden för svensk säkerhet.

MICHAEL CLAES-
SON hade egentli-
gen inte tid att skri-
va bok. Ändå blev det 192 sidor,
tillsammans med statsveta-
ren Zebulon Carlander. Bo-

ken landade i butikens hyl-
lor och nätshoppar i november
och heter Vägval – framtiden
för svensk säkerhet. Den hand-
lar övergripande om olika tren-
der och om ny teknik i ett för-
svars- och säkerhetspolitiskt
perspektiv.

Han är officer till yrket och
just nu Försvarsmaktens ins-
satschef, men påpekar att han
skrev boken som privatper-
son. Syftet var att visa ett an-
tal vägval som landet behöver
göra, ”att folkbilda”. Men utan
pekpinnar och framför allt

utan att driva opinion.

– Folkbildning kanske är ett
lite väl storvulet uttryck. Men
ansatsen har från börjat var-
rit att nå en lite bredare pub-
lik, inte bara experterna och
övriga redan insatta, förkla-
rar han.

Ämnet har legat honom
varmt om hjärtat en längre tid
men det var under arbetet in-
för det senaste försvarsbeslu-
tet, då han var inriktningsschef,
som tanken på en bok tändes.
Frågor kring ny teknik koppla-
de till säkerhet och försvar fick

MICHAEL CLAESSION är generallöjtnant och tjänstgör som Försvarsmaktens insatschef. Han har tidigare bland annat varit kontingentschef för FS24 i Afghanistan, chef för Markstrids-

skolan (MSS) och inriktningsavdelningen på ledningsstaben (LEDS INRI), samt militär rådgivare vid både försvars- och utrikesdepartementet och även vid Sveriges delegation

till Nato i Bryssel. Michael Claesson är ledamot i Kungliga Krigsvetenskapsakademien. *Vägval – framtiden för svensk säkerhet* ges ut av Ekerlids förlag.

enligt hans mening alldeles för lite utrymme i den processen, rimligen för att det saknades grundläggande kunskap.

– Jag hade tidigare skrivit ett kapitel till antologin Sveriges försvarspolitik, och presenterade en ny bokidé för Zebulon, en av antologins redaktörer.

Men bollen kom snabbt tillbaka och Michael Claesson var inte svårövertalad när Zebulon Carlander föreslog att de skulle skriva tillsammans. Situationen kring pandemin innebar att det fanns en del ledig tid, trots allt.

Vilka områden som du nämner i boken är de lägst hängande frukterna?

– Rymddomänen vurmar jag själv särskilt för. Både på temat att förstå hur mycket rymden används i våra dagliga förmågor, som när vi kör bil och använder gps likaväl som när kryssningsmissiler ska träffa sitt mål. Men också för vår betalningsförmåga och för kommunikation, exempelvis. Sverige har också särskilt goda förutsättningar att utveckla egna förmågor kopplade till rymddomänen.

– Hållbarhet är ett annat område. Begreppet översätts ofta till miljöfrågor. Men det är ju mycket större än så. När Försvarsmakten resonerar om hållbarhet är det ju utifrån FN:s agenda 2030, som även inkluderar mänsklig säkerhet. Och

där har ju myndigheten en viktig roll.

– Sen tror jag att det är viktigt att Försvarsmakten uppfattas som en betydande aktör på det området också för vår förmåga att rekrytera och behålla kompetens.

Men den absolut lägst hängande frukten, enligt Michael Claesson, är den som rör cybersäkerhet.

– Sverige ligger för långt efter inom cybersäkerhet för att vi ska känna oss trygga kopplat till den hotbild som finns.

– Inte minst behöver vi se hur hela nätverket av informations-teknologi hänger ihop. Och att

lösenordshantering och vilka säkerhetsinställningar man har i sina appar.

Vilken relevans har dina tankar i boken för den aktuella situationen med Rysslands agerande vid ukrainska gränsen och mot Nato?

– Mycket hög, skulle jag säga. Vi vet ju att alla så kallade hybridkrigare tittar på vilka exploaterbara sårbarheter en potentiell motståndare har. Det kan vara militära sårbarheter men även sådana som ryms inom andra delar av samhällskroppen. Och där man inte har någon avgränsning i fråga om

¶¶ Sverige ligger för långt efter inom cybersäkerhet för att vi ska känna oss trygga kopplat till den hotbild som finns. ¶¶

man i militära strukturer inte kan betrakta sig som en autonom aktör i ett lufttomt rum. Utan att det förekommer samma beroenden mellan olika aktörer och även individer inom cybersdomänen, som vi talar om när det gäller totalförsvar.

Och ”det fina i kråksången”, säger han, är att cybersäkerhet sträcker sig från individnivå till en väldigt övergripande samhällsnivå. Vilket innebär att man som individ inte behöver vänta med att agera, utan kan börja redan nu, exempelvis genom att reflektera över sin egen

vilken del man angriper, utan att alla delar så att säga är up för grabs.

Boken har fått ett gott mottagande, något som givit Michael Claesson mersmak. Han tycker om att skriva och han har mer att berätta. Däremot lär det dröja ett litet tag innan han ger sig in bokskrivandet igen. Inte minst för att den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet gör hans arbetsdagar synnerligen krävande. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

FÖR ETT VASSARE

Allt fler länder samlas i Nato-centret CCDCOE i Tallinn för att utveckla sitt cyberförsvar. Verksamheten innefattar snart över 30 länder.

TALLINN, ESTLAND, pågår avancerad forskning, utbildning och övningsverksamhet för att vässa länders cyberförsvar. Det sker på institutionen CCDCOE (Cooperative cyber defence center of excellence) som alltså är ett så kallat Nato Center of Excellence. Med drygt 70 personer från över 30 länder är det faktiskt det största kunskapscentret av det slaget. Men verksamheten är inte begränsad till försvarsalliansens medlemmar, med länder som Sverige, Finland och Irland som arbetar i centrumet.

Estland ville starta forskningscentret redan 2004, men Nato var föga intresserat då, berättar Jan Wünsche, utsänd av Försvarsmakten för att arbeta på CCDCOE.

– Natos fokus på den tiden var Afghanistan och den typen av insatser. Cyber var inte högt upp på agendan. Man förstod nog inte varför man behövde den här typen av organisation för att titta på de här frågorna, berättar han.

CYBERATTACK VÄCKTE NATO

DET SKULLE DRÖJA ytterligare några år innan poletten trillade ner hos försvarsalliansen. Och det som fick det att

hända var en omfattande cyberattack mot Estland 2007, då banker och myndigheters webbplatser utsattes för överbelastningsattacker.

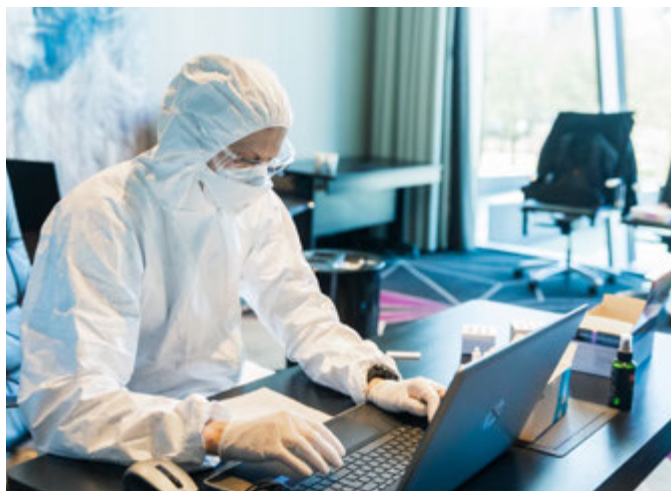
– 2008 vaknade idén igen och centret bildades av Estland tillsammans med fyra andra länder. Estland är ramverksnation vilket innebär att de står för lokaler och mycket av den administrativa personalen. Alla länder som är med i samarbetet bidrar med personal och en del av budgeten.

Verksamheten är indelad i fyra områden – teknik, strategi,

operationskonst och juridik – och står på tre ben – forskning, utbildning och övning.

– Utöver att vi själva bedriver forskning, ger utbildningar och organiserar övningar, ger vi även stöd till andra och samarbetar med forskare på andra institutioner. Vi koordinerar också utbildningar inom området i Nato, säger Jan Wünsche.

CCDCOE bidrar även med scenarier och inspel till andras övningar i cyberförsvar, eller där cyberförsvar är en del. Exempelvis sker det till de svenska Viking-övningarna.

Covid-19 tester har genomförts på alla övningsdeltagare.

CYBERFÖRSVAR

Själva begreppet cyberförsvaret för männe tankarna till it och teknik, men Jan Wünsche påpekar att deras arbete handlar om betydligt mer än så. Strategi på ett nationellt plan, operationskonst och juridik är också oerhört betydelsefulla för ett effektivt cyberförsvaret.

– Operationskonst handlar om hur man bedriver cyberoperationer militärt och hur man exempelvis koordinerar en cyberoperation med en militär operation i stort.

Juridiken är särskilt utmanande. När det gäller den internationella lagstiftningen uppstår frågor som vad man får göra mot ett annat land och på vilket sätt, och vad som gäller inom folkrätten under krig för den här typen av operationer.

– En viktig fråga är ju exempelvis när en cyberattack kan betraktas som väpnat angrepp, vilket är en central formulering i internationell lagstiftning.

Jan Wünsche konstaterar att det finns olika uppfattningar kring det, men att man bru-

kar prata om att det räknas som väpnat angrepp när effekterna av det är jämförbara med ett konventionellt väpnat angrepp, det vill säga att något fysiskt blir skadat, påverkat eller förstört, att liv har förlorats.

– I slutändan blir det där alltid ett politiskt beslut utifrån den enskilda situationen, som den som är angripen måste ta ställning till. Om man anser att det är ett väpnat angrepp så har man mycket större möjligheter att tillgripa självförsvaret för att skydda sig, förklarar Jan Wünsche.

TALLINMANUALEN

ETT AV CENTRETS ”flaggskepp”, som Jan Wünsche kallar det, är Tallinmanualen.

Det är ett referensverk som handlar om internationell lag i cybervärlden, och bygger på arbetet hos en grupp internationella experter som tolkat internationell lagstiftning och hur den är tillämplig på operationer i cyberrymden.

– Det här är referensen för hur man ser på internationell lag i cyberrymden.

Och vi har precis påbörjat ett nytt projekt för att ta fram en tredje utgåva, som är uppdaterad efter vad som hänt de senaste åren.

De övriga tre flaggskeppen utgörs av två övningar och en konferens. Locked shields är en defensiv övning, där Sverige för övrigt placerade sig i topp under förra årets omgång. Övningen innebar bland annat att deltagarna skulle hålla koll på över 5 000 it-system, som utsattes för fler än 4 000 cyberattacker. Utöver detta skulle lagen även genomföra normalt driftunderhåll av 150 system under hela övningen.

Crossed swords är en annan typ av övning som genomförs återkommande. Där ska deltagarna agera genom att utföra offensiva operationer och även samverka och koordinera med andra typer av operationer. I övningen deltar även ett slags

Dåvarande chefen för CCDCOE:s teknikavdelning, Raimo Peterson, beskriver övningen Locked shields för Estlands premiärminister Kaja Kallas.

En simulator av elnätet i det fiktiva landet Berylia.

specialförband som bidrar till forensiska undersökningar av it-utrustning.

– Den är lite mer hands-on än Locked shields, men inte lika stor.

KONFLIKTKONFERENS

VARJE ÅR GENOMFÖRS sedan 13 år även en konferens på temat cyberkonflikter, Cycon (Cyber conflicts). Till skillnad från många andra, liknande konferenser, är denna inte fokuserad på tekniken, påpekar Jan Wünsche, utan täcker ett bredare spektrum. Bland annat strategiska frågor och juridik.

– Den har även ett mer militärt fokus jämfört med många andra cyberkonferenser.

Mycket av det som sker i centret i Tallinn är teoretiskt och på en hög akademisk nivå. Samtidigt är man mån om att utforma övningar på ett så realistiskt sätt som möjligt. Därför köper de ofta in sådan utrustning som används kommersiellt och bygger in dem i sina övningsmiljöer. Det kan röra sig

om modeller av ett lands kraftförsörjningssystem, som utrustas med industriella kontrollenheter, som sedan ska försvaras mot cyberangrepp.

Vid en övning användes en funktionell modell av en kommandobrygga på ett fartyg, för att på ett realistiskt sätt åskådliggöra vad som kan ske när ett fartygs olika styr- och reglersystem blir mål för en cyberattack.

– Just nu bygger vi upp en miljö för att kunna göra realistiska attacker på ett 5G-nät.

Är samspelet mellan cyberförsvar och militärt försvar något ni tittar på specifikt?

– Ja, definitivt på operationsidan. Och även på hur samarbete kan bedrivas med civila operationer och det civila myndigheter gör.

– På strategisidan, som är mitt område, tittar vi på när blir det militärt och hur man organiserar sig då. I en del länder ligger nästan hela cyberförsvarsfrågan i en mili-

tär organisation. I Sverige är Försvarsmakten ansvarig för det militära cyberförsvaret, men inom totalförsvaret har flera olika civila myndigheter också viktiga roller. ◀

34 LÄNDER

» Verksamheten i Tallinn växer snabbt och fler länder tillkommer löpande. I dag har centret medlemmar från Europa, Asien och Nordamerika.

Belgien, Bulgarien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Japan, Kanada, Kroatien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Montenegro, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Sydkorea, Spanien, Sverige, Storbritannien, Tjeckien, Turkiet, Tyskland, Ungern, USA, Österrike

CCDCOE:s dåvarande kommunikationschef, Kadri Kütt, med filmteamet vid Locked shields.

Den 15 januari anlände Försvarsmaktens operativa beredskapsenhet från Norrbottens regemente i 19 till Visby. Det blev början på en något anorlunda arbetsvecka för i 19-soldaterna.

ORDERN KOM KORT efter juledigheten. Packgruppchefen Moa Öhrman Helsén och hennes kollegor i operativa beredskapsenheten vid Norrbottens regemente skulle omgruppera till Gotland, för att där förstärka 181:a pansarbataljonen, Gotlands regementes stående förband. Med kort varsel lastades materiel och sedan följde en flera dagar lång fordonsmarsch ner mot ön. Moa var en av dem som satt bakom ratten i en av de släpförsedda lastbilarna.

Lättningen var stor när hon äntligen rullade av Gotlandsfärjan i Visby den 15 januari.

– Jag har varit mycket på Gotland under somrarna, så det var roligt att komma hit nu på vintern också. Men framför allt var det skönt att ha klarat av färden genom Stockholm. Att köra lastbil med släp där var en rejäl anspänning – det är ju fler filer där än vi har vägar i Boden.

Stämningen i massmedia var tämligen uppskruvad i samband med förstärkningen. Somliga antydde att det skulle röra sig om en höjning av beredskapen, vilket är mycket långt från sanningen. Lyckligtvis var Moa och hennes kollegor väl förankrade i verkligheten och stämningen var avspänd. Deras dagar fylldes med precis de arbetsuppgifter de är tränade för – att genom-

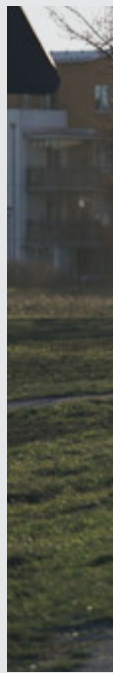
föra en hastig omgruppering av förbandet från en plats till en annan, utan annan dramatik än den som små vardagshändelser möjligen kan bjuda på.

VARMT MOTTAGANDE

MOA VILL INTE gå närmare in på vilka uppgifter de hade eller var de var förlagda. Att miljön var ny och vänner och familj plötsligt långt borta, var inget som bekom henne.

– Gemenskapen i förbandet är ju en av de saker jag gillar med det här jobbet. De boende här omkring har också varit väldigt välkomnande och visar att de är glada att vi är här, säger Moa och hennes kollega David Yhr, ledningsgruppchef, fyller i:

– Vi blev bland annat erbjudna fika och bastu, även om vi inte hade möjlighet att tacka ja.

De tillförda förbanden underställdes alltså 181:a pansarbataljonen. Bataljonschefen Ulf Hamberg fick på en vecka se sitt förband växa avsevärt, även om han inte kan gå in på vilka förmågor som tillkommit.

– Jag brukar framhålla att vi borde vara fler här ute på Gotland till vardags så nu är jag lite nöjdare än vanligt.

Den nya vardagen för förbanden innebar bland annat

Moa Öhrman Helsén (höger) tillhör den operativa beredskapsenheten vid Norrbottens regemente. De förstärkte 181:a pansarbataljonen och genomförde bland annat patrullering.

”Att köra lastbil med släp genom Stockholm var en rejäl anspänning. Det är ju fler filer där än vi har vägar i Boden.”

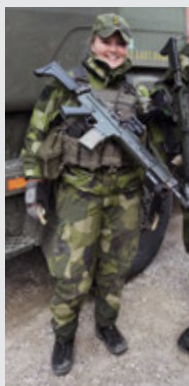
att de ordinarie och de tillförda resurserna genomförde viss övningsverksamhet för att trimma samman bataljonen.

Att föra samman förband under en tid när smittspridningen i samhället slår nya rekord är

en särskild utmaning. Hittills har smittspridningen bland förbanden på Gotland varit markant lägre än i det omgivande samhället och Försvarmakten vidtar åtgärder för att det ska förbli så. Gotlands regemente P 18 genomför egna test och den som har symptom hålls i karantänsförläggning tills negativt provsvar kommit.

Efter någon vecka på ön blev faktiskt Moa smittad, och genomför den här intervjun under det att hon sitter i karantän. Men hon tar även detta faktum med ro.

– Sjukvården under insatsen är en del av ett mycket gott och välfungerande samarbete mellan olika förband, säger hon. <

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm** Foto **Emy Åklundh**

Civilbefolkningen på ön var påtagligt välkomnande och glada över att se soldator på gator och torg,

HÖJD BEREDSKAP ELLER BARA VANLIG VERKSAMHET?

När soldater från Norrbottens regemente förstärkte pansarbataljonen på Gotland under januari, skapade det stor medial uppmärksamhet. På somliga håll talades det om att Försvarsmakten höjde beredskapen och stämningen blev tidvis tämligen uppskruvad. Men vad var det egentligen som hände?

TRUPPFÖRFLYTTNINGARNA och patrulleringen på Gotland var i varje fall ingen beredskapshöjning. Det

var inte ens någon förändring av verksamheten. Om något var det en anpassning av den grundberedskap Försvarsmakten alltid har i fredstid.

Försvarsmaktens beredskapssystem utgår från tre situationer som samhället kan befinna sig i: normalläge, säkerhetspolitisk kris och väpnat angrepp.

I de två förstnämnda har Försvarsmakten grundberedskap. Höjd beredskap, vid risk för eller vid väpnat angrepp, kräver ett regeringsbeslut.

TRE NIVÅER VID KRIS

I ETT LÄGE då samhället bedöms befinna sig i säkerhetspolitisk kris kan ÖB besluta om så kallad aktivering. Försvarsmakten befinner sig alltså då fortfarande i grundberedskap. ÖB aktivering, som termen lyder, innefattar åtgärder för att sammanföra personal, förnödenheter och anläggningar för att organisera krigsförband, med syfte att höja förmågan. Det kan ske på tre olika nivåer eller sätt (se ruta).

Den skarpaste nivån av ÖB

BEZAV MAHMUD/STRIBSFOTOAVD

ÖB AKTIVERING

Vid säkerhetspolitisk kris kan ÖB kan fatta beslut om aktivering ("ÖB aktivering") i tre olika nivåer. Tidvis anställda (RO och GSS/T) kan kallas in och har då tjänstgöringsskyldighet. Hur många och vilka som kallas in avgörs av ÖB. Vid *ÖB aktivering givakt* kallas all anställd personal in, även tidvis tjänstgörande, liksom hemvärnssoldater för hemvärnsberedskap.

>>> Forcerad förmågehöjning

Merparten av personalen genomför övningar och utbildningar som vanligt. Syftar till att snabbt höja krigsförbandens förmåga inom tre eller sex månader.

>>> Operationer

Huvuddelen av personalen förbereder operativ verksamhet. Syftar till att öka Försvarsmaktens handlingsfrihet att genomföra operationer.

>>> Givakt

Huvuddelen av den

anställda personalen förbereder operativ verksamhet.

Vid snabbt försämrat säkerhetsläge och då ett väpnat angrepp väntas inom kort.

Syftar till att snabbt vara redo att genomföra operationer samt förbereda för övergång till mobilisering. Mobiliseringsplatsberedskap intas med automatik och hemvärnsberedskap beordras.

AKTIVERING VS MOBILISERING

>>> ÖB AKTIVERING.

Vid säkerhetspolitisk

kris. Här sker alla de åtgärder som krävs för att sammanföra personal, förnödenheter och anläggningar till ett krigsförband för att höja förmågan

eller genomföra operationer med Försvarsmaktens befintliga resurser och överbefälhavarens befogenheter. Fortfarande råder grundberedskap.

>>> MOBILISERA. Vid

risk för väpnat angrepp. Här sker alla de

åtgärder som krävs för att sammanföra personal, förnödenheter och anläggningar till ett krigsförband för att genomföra operationer, efter att regeringen beslutat om höjd beredskap och om mobilisering.

FÅR JAG SEMESTER I KRIG?

När regeringen beslutar om höjd beredskap och mobilisering kan fullmaktslagarna träda i kraft. Det innebär bland annat arbetsrättsliga förändringar och påverkar semester och föräldradedighet.

>>> **Semester.** Du har rätt till 10 dagar sammanhängande, och totalt 25 dagar årligen. Men arbetsgivaren kan omvandla 15 av dess till ekonomisk ersättning.

>>> **Föräldradedighet.** Du som är föräldradedig behöver normalt inte inställa dig till tjänst. Däremot kan regeringen besluta om att begränsa rätten till föräldradedighet.

aktivering kallas *givakt* och kan ske som en förberedelse inför ett väntat regeringsbeslut om höjd beredskap, alltså vid överhängande risk för krig. Målet är då att göra krigsförband redo att tidigt möta en angripare och förbereda för en snabb mobilisering.

SKYLDIGHET ELLER PLIKT?

Vid ÖB AKTIVERING, som alltså kan ske i säkerhetspolitisk kris, har all anställd personal tjänstgöringsskyldighet. Det är fortfarande fredslagar som gäller, och den som uteblir straffas

inte rättsligt. Vid höjd beredskap och mobilisering, däremot, har all krigsplacerad personal, inklusive värnpliktiga och avtalspersonal, tjänstgöringsplikt. Den som då uteblir från tjänstgöring kan straffas med fängelse.

VILKA KALLAS IN?

Vid ÖB AKTIVERING kan följande kallas in: yrkesofficerare, reservofficerare, GSS (K och T), civilanställda samt personal med beredskapskontrakt. Vid

ÖB aktivering – givakt kallas även hemvärnssoldater in till hemvärnsberedskap.

Vid höjd beredskap och när regeringen iståndsätter "allmän tjänsteplikt" och övriga delar i lagen om totalförsvarsplikt, tjänstgör all anställd personal samt avtalspersonal i Försvarsmakten med plikt. Värnpliktiga inkallas för krigstjänstgöring. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

Text & foto *Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm*

NYBYGG

I sommar rycker de första 150 värnpliktiga in på Dalregementet som just nu återetableras i Falun. Överste Ronny Modigs leder arbetet som ska resultera i två nya skyttebataljoner 2030.

MYCKET LITE skvallrar om militär verksamhet när jag viker av från gångvägen mot Ica

Maxi, ner mot de klassiskt gula kasernbyggnaderna från 1908. Området är tvivelsutan ett regementsområde. Men här finns inga stängsel, ingen vakt och chefen för nyligen återinrättade Dalregementet, överste Ronny Modigs, tar emot i en barackliknande byggnad. Större utrymmen behövs inte. Ännu, en bit in i januari, består regementet bara av tio personer. Men redan i augusti rycker

de första värnpliktiga in, med ungefär ett kompanis antal.

Fast de kommer inte att bo i de gamla kasernerna, inte äta i matsalen och inte öva stå och gå i det här området. I nästan alla byggnader pågår nu civil verksamhet, med undantag från ett halvt våningsplan i en av kasernerna där de värnpliktiga bor, som utbildas för hemvärnet av Dalregementsgruppen.

VÄNSTER: Ronny Modigs i Dalregementets officersmäss.
HÖGER: Värnpliktiga på Dalregementsgruppen på väg till lunch över
den gamla kaserngården som förvandlats till parkeringsplats.

GÅRDE

– Vi ska bygga ett nytt regementsområde bara en kilometer härifrån. Att vi inte flyttar in i de befintliga byggnaderna beror främst på att området inte är anpassat för hur ett regemente fungerar idag.

BOENDE I SANATORIUM

DESSUTOM VORE DET SVÅRT ATT köpa tillbaka lokalerna från de civila företag som huserar här, förklarar Ronny Modigs.

DET NYA, 40 HEKTAR (mot-svarar cirka 80 fotbollsplaner) stora området ska börja byggas nästa år, stå klart 2028-29 och vara stort nog för 160 anställda och ha 350 sängplatser för soldater. I riksdagsbeslutet står det att Dalregementet precis som I 21 ska kunna utvecklas till brigadplattform om ett sånt beslut fattas i framtiden, något som det tas hänsyn till i projekt-eringen av ett nytt område. De

värnpliktiga som påbörjar sin utbildning i sommar kommer att bo i tillfälliga lokaler som ryms i ett tidigare sanatorium inte långt från det ursprungliga regementsområdet.

Huvuddelen i Ronny Modigs uppdrag är tydligt och låter sig enkelt formuleras: etablera I 13 med nödvändig personal och materiel för utbildning av två skyttebataljoner. Själva genomförandet däremot är av

Ronny Modigs namn är det senaste tillskottet på listan över samtliga regementschefer, som hänger i officersmässen.

förståeliga skäl inte lika raskt avklarar.

– Men jag måste understryka att det mesta av det inledande arbetet med rekrytering har skötts av Livgardet, som är etableringsansvarigt för I 13.

INRYCK I SOMMAR

OCH ÄVEN OM regementet ännu bara har tio medarbetare är Ronny knappast orolig för att halka efter i planen. Faktum är att de ligger bra till och redan till sommaren när de värnpliktiga rycker in kommer de att ha växt rejält. På befälssidan med ett tjugotal, varav ungefär hälften kommer från Dalregementsgruppen. Rekrytering av övrig personal sker löpande.

– När vi sökte medarbetare för 50 tjänster i en kampanj i somras fick vi ett oerhört stort gensvar på den civila sidan. Till militära befattningar har vi inte haft samma överflöd av

”När vi sökte medarbetare i en kampanj i somras fick vi ett oerhört stort gensvar på den civila sidan.”

ansökningar, men det är tydligt att många vill hit och vara med med om uppbyggnaden.

Ett annat av Ronnys uppdrag är att ”förankra regementet i samhället”.

Vad innebär det?

– Bland annat att få kullor och masar att vilja göra värnplikten, och att vi ska bli en aktör i samhället som kan bidra i många olika stycken.

– Vi kommer att ha kontakt med kommunerna och också delta i olika aktiviteter, och ska även exempelvis återuppta regementets dag.

Det handlar också om att att planera övningar så att verksamheten delvis blir synlig

i samhället, förklarar han. De jobbar i medvind då Dalregementsgruppen har funnits i Falun allt sedan nedläggningen av regementet. Så Försvarsmakten har inte helt försvunnit från samhället.

STARK FÖRSVARSVILJA

DALREGELEMENTSGRUPPENS verksamhet är ett viktigt grundfundament som krävs för att etablera ett regemente, och ett skjutfält med bra miljöförhållanden finns redan.

– Det gör ju att vi har lite bättre förutsättningar än i Sollefteå exempelvis, där det inte har varit någon militär verksamhet på 20 år.

Dalregementsområdet i sin civila vinterskrud.

Kasern C rymmer numer frisörskola. Bland annat.

En av hemvärnsutbildningens förrådslokaler.

Den gamla mässen används ännu vid utvalda tillfällen.

En annan aspekt som underlättar återetableringen är den goda försvarsviljan i Dalarna.

– Ända sedan Gustav Vasas tid har den varit otroligt stor och det märks på flera sätt.

Bland annat är hemvärnsbataljonen här väl uppfylld personellt, säger Ronny Modigs.

Vi lämnar huset där han

huserar tillsammans med sina underställda chefer, som är i full färd med att bemanna och organisera sina respektive funktioner i regementsledningen. Det finns nämligen en lokal som inte berördes av regementsnedläggningen för över 20 år sedan, och som i någon mån illustrerar försva-

rets förhållandevis upphöjda status här i Dalarna: officersmässen. Den har bevarats tack vare officerare som gått samman i en förening och tillsammans ser till att den sköts och förblir i gott skick. Och den är långt ifrån museal, utan används regelbundet för sammankomster. ◀

CHEFEN HAR KOMMIT HEM

» I 13:s regementschef överste Ronny Modigs har en gedigen militär karriär bakom sig, med erfarenheter från såväl utlandstjänst som från att ha varit med att bygga upp specialförbanden i Sverige från mitten på 1990-talet. Han är upp vuxen "på Dalregementets skjutfältsgrens" och inledde sin officerskarriär

på just I 13. Han kommer närmast från arméstaben som införandeledare för arméns nya regementen och dessförrinnan från Försvarshögskolan (FHS), som institutionschef och högskoledirektör.

I 13 – ETT AV FEM NYA REGEMENTEN

» Dalregementet I 13 är ett av de fem nya regementen som riksdagen

beslutade om i Försvarsbeslut 20. Dalregementet blir ett modernt lätt infanteri som utbildar två fristående skyttebataljoner – bland annat för skyddet av förbindelserna till Oslo och för skyddet av viktiga totalförsvarsanläggningar.

» Full kapacitet ska nås under perioden 2026–2030. Från och med hösten 2022 genomför 150 värnplik-

tiga sin grundutbildning i Falun. År 2028 ska antalet värnpliktiga vara uppe i cirka 250.

» De övriga regementena som återetableras är I 21 i Sollefteå och Östersund (invigdes 16 januari) och A 9 i Kristinehamn (datum för invigning ännu ej bestämt). Under hösten 2021 invigdes K 4 i Arvidsjaur, Amf 4 i Göteborg och F 16 i Uppsala.

ISKALL

PANSAR

FÖR FÖRSTA GÅNGEN UNDER UTBILDNINGÅRET SKULLE NORRBOTTENS PANSARBATALJON ÖVA TILLSAMMANS. VAD DE INTE RÄKNADE MED VAR DEN HÅRDA KYLAN SOM HÖLL BODEN MED OMNEJD I ETT FAST GREPP UNDER ÖVNINGSVECKAN I BÖRJAN AV DECEMBER.

Text & foto Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm

ÖVNING

DEN VITA SNÖN är verkligen vit. Och överallt. På fälten vi passerar, i trädens grenverk, på vägskyltar och på de få bilar som möter oss. Bilens termometer visar på minus 17 grader och klockan 08:53.

Efter en stunds trilskande med ett fruset hänglås på en vägbom kommer vi snart fram till en öppning i skogen. En bit ut på den gnistrande ytan står

förmiddagens stjärnor. Två mörka, tunga vagnar på band, med varsin kort kanon riktad snett uppåt: granatkastarpan-sarbandvagnar. Namnet är en tungvrickare, men fordonens själva syfte är mycket enkelt: att skicka iväg granater mot ett mål upp till flera kilometer bort.

Aktiviteten runt vagnarna är samlad, stämningen avspänd. En värnpliktig får instruktioner av ett befäl. Några officerare

samtalar lågmält. Alla bär snö-dräkter, flera nyanser mörkare än naturen. Alla tycks oberörda av kylan.

– I natt var det minus 26 grader, förklarar värnpliktiga Josefin Edlund-Nilsson från Sundsvall, som är batteriplats-chef. Men först när jag frågar om det. Hon medger att det var lite oturligt att de skulle glömma presenningen som används som golv i tältet, just när den här köldknappen kom. Men det

Anna Thorstensson, stridsledningsofficer på pansarbataljonsstaben, slutförde planeringen av övningen och var sedan övningsledare. "Det har varit en logistisk utmaning att få ihop alla delar och moment. Men jag är nöjd!"

är ändå inte i tältet som kylan utmanar, utan under nattens postpass på två timmar.

– Så länge man har varm vätska går det bra, konstaterar hon och det märks att hon hellre pratar om uppgiften, om själva övningen.

GLAD FÖR BODEN-PLACERING

DET ÄR DERAS första större övning under utbildningsåret, som inbegriper flera av bataljonens kompanier. Det är också

slutet av befattningsutbildningen, i Josefins fall alltså till batteriplatschef. Hon berättar att hon inte hade några planer på att göra lumpen men när hon blev kallad tänkte hon ungefär ”varför inte”.

– När jag väl kom till mönstringen var det något som lik-som knäppte till i mig och jag tänkte att nu ska jag ändå göra mitt bästa, nu ska jag prestera.

Och så blev det elva månader i Boden för henne. ”Inte den

gladaste överraskningen precis”, men hon försäkrar mig om att hon i dag är väldigt tacksam över placeringen och chansen.

De två vagnarna står ännu tysta. Strax meddelar över-sergeant Mikael Sandling, chef för granatkastarplutonen, att de ska skjuta om tio minuter. Hörselkåporna åker på och jag och Mats Carlsson, kommunikatör på I 19 och min ledsagare och chaufför för dagen, pulsar bort till skogsbrynet för att få

Värnpliktige Erik Bonnier har tillfälligt tagit över Josefin Edlund-Nilssons roll som batteriplatschef och väntar på att få ge order till granatkastarpansarbandvagnarna strax intill att skjuta.

ÖVNING

Josefin Edlund-Nilsson konstaterar att det blir väl kallt att sova utan presenning som golv i tältet – när termometern visar på minus 26. "Nästa gång lär vi inte glömma den hemma på regementet."

Albin Pöppel har paus utanför sin huvudsakliga arbetsplats: en grkpbv 90, där han är den som trycker på knappen när det är dags att skicka iväg granater.

Översergeant Mikael Sandling är chef för granatkastarplutonen och har utbildat soldater på systemet sedan grkpbv 90-vagnarna levererades till armén under utbildningsåret 2020-2021

bra bilder av skjutningen.

I den ena vagnen står pjäsgruppchefen Albin Pöppel beredd att avfira den första granaten. Precis som Josefin blev han kallad till mönstring, och tänkte redan inför den att han skulle ta chansen till ett klimatombyte från stockholmsregionen – han är från Täby i norra Stockholm.

– Jag ville uppleva fyra årstider, och en riktig vinter, berättar han senare.

Precis som kollegan från Sundsvall fäster han ingen större vikt vid kylan. Även om

temperaturen nästan når ner till minus-20-strecket idag var det ännu kallare förra veckan, när de var ute på kompaniövning, konstaterar Albin.

– Men man inser att allt drillande under hösten har varit värdefull. Trots hård kyla och mörker sitter alla moment ganska bra bra.

Nu väntar han på ordern som strax ska komma från batteriplatschefen i bandvagnen intill.

NEDSLAG 900 METER BORT

EFTER YTTERLIGARE nästan 20 minuters tystnad skjuter

ett rör upp ur en av vagnarnas kanonmynningar, och drar sig snabbt tillbaka igen. Det påminner om mantelrörelsen på en pistol. Tio sekunder senare: det distinkta ljudet av en måttlig men mycket bestämd detonation, samtidigt som en eldsflamma hastigt skjuter ut ur eldröret. Granaten är iväg.

Fem-sex sekunder senare hör vi explosionen av granaten som träffar sitt mål. Eller i vart fall träffar något. Avståndet till nedslagsplatsen är inte mer än 900 meter, förklarar Mikael Sandling.

Stridsfordon 90 ur Norrbottens pansarbataljon övade strid mot luftmål under bataljonsövningen i december.

Proceduren upprepas strax hos den andra vagnen. Ännu vet ingen här om granaterna träffade rätt. Eldledningsgruppen som befinner sig på o-plats (observationsplats) meddelar strax batteriplatschefen över radio om en ny skjutning behöver göras, och i så fall vilka justeringar som krävs för att granaterna ska nå målet.

STÄRKER SAMMANHÅLLNINGEN

JUST HÄR, JUST NU märks inte mycket av att det pågår en bataljonsövning. Men Josefin

förklarar att det har varit tydligare tidigare under veckan, då de genomfört flera moment tillsammans med andra kompanier.

– De egna uppgifterna har på något sätt känts mer meningsfulla, i och med att man ser hur de passar in i helheten.

Hon tror också att den stora övningen, med flera gemensamma moment, stärker sammanhållningen mellan kompanierna.

– Tidigare har det kanske varit lite av en tävling om vem som är bäst och så. Nu börjar

man se hur alla är beroende av varandra för att lösa uppgifter, säger hon.

Kylan är densamma när vi lämnar skogsgläntan som när vi kom. För en sörlänning som undertecknad tämligen hård.

Men även om den överraskade grk-plutonen på stab- och understödskompaniet (det brukar inte vara såhär kallt i början av december) tycktes alla obekymrade. Värnpliktige Erik Bonnier i ledningsbandvagnen var mer brydd över att de inte fick skjuta mer än de gjorde. ◀

ATT TANKA LUFTVÄRNS

SENARE UNDER DAGEN genomförde trosskompaniet sin andra Tolo under bataljonsövningen. Förkortningen står för tanknings- och laddningsomgång. Under en Tolo förses de stridande förbanden med drivmedel, ammunition och andra förnödenheter som vatten, mat och ved. Följ med när lvkv-plutonen vid stab och understödskompaniet tankar upp sina vagnar vid trosskompaniets tillfälligt uppsatta mack i skogen, någonstans på Bodens södra skjutfält. ◀

Första luftvärnskanonvagnen rullar in på slingan för att fylla drivmedel.

Trosskompaniet ställer upp en tankbil med diesel och bensen intill en slinga i skogen, varpå fyra tankplatser iordningställs. De två första erbjuder diesel, och de två efterkommande bensen. För att undvika spill, och minimera konsekvenserna om sådant ändå sker, är varje tankplats utrustad med såväl bränsledunk som särskilda dukar att suga upp bränsle med.

SÄKERHETEN I FOKUS

En av flera centrala delar under bataljonsövningen vid Norrbottens pansarbataljon i december var säkerhetsutbildningen.

ALLA DELTAGARE FICK genomföra säkerhetsutbildning för att vistas i närheten av stridsfordon. Först ut var de värnpliktiga vid trosskompaniet och stab- och understödskompaniet. De fick

bland annat lära sig tecknen för att söka samband med vagnchefen och "säker vagn".

En annan del av säkerhetsutbildningen är att få förståelse för hur tyst ett stridsfordon verkligen är när det närmar sig i snön. Övningen är väldigt enkel och väldigt viktig. Soldaterna lägger sig ner i snön och ett stridsfordon närmar sig med fronten mot truppen. Soldaterna ska sedan enskilt

ställa sig upp när de tror att stridsfordonet är på 50 meters avstånd.

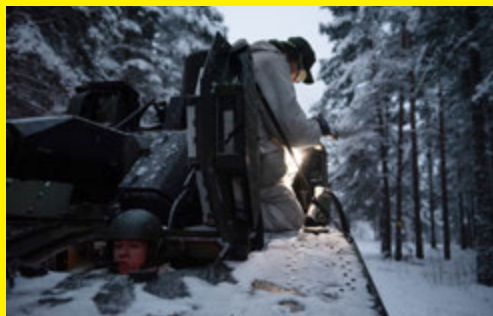
Det är svårare än de flesta tror, eftersom stridsfordonet är konstruerat så att det mesta av ljudet riktas bakåt.

– Den här utbildningen genomför vi numera med alla värnpliktiga. Olyckan under arméövningen Northern wind 2019 är givetvis en av orsakerna till detta, vi vill ju absolut inte att det ska hända något sådant igen, berättar kapten Jonas Larsson, verksamhets-säkerhetsofficer på I 19.

KANONVAGN I SKOGEN

Innan vagnsbesättningarna genomför Tolo för första gången får de en genomgång av hur det ska gå till. Här håller översergeant Daniel Vasquez, ställföreträdande chef på underhållsplutonen, en genomgång och går sedan med vagnsbesättningarna genom hela slingan. De lär sig bland annat att det råder omkörningsförbud, att varje fordon måste ha en ledare som går före och att hela slingan är enkelriktad.

Tankningen sköts av respektive vagnsbesättning. En stridsvagn 122 som rymmer drygt 1 100 liter kan fyllas på tio minuter. Här kämpar radaroperatören Albin Andersson i mörkret och mot kylan när han för första gången tankar plutonens luftvärnskanonvagn 90. När han väl insåg att det är dubbla lock för tankhålet gick påfyllningen bra.

Värnpliktiga vid Norrbottens pansarbataljon visar tecknet "Säker vagn"

Det finns också ett digitalt utbildningsunderlag som Markstridsskolan har tagit fram tillsammans med förbanden, tillgängligt på Försvarsmaktens lärportal. Detta underlag är framtaget bland annat för förband som inte har stridsfordon och därigenom inte kan genomföra övningen praktiskt. Underlaget är också ett komplement till Försvarsmaktens säkerhetsreglemente, Säkr. ◀

Text & foto **Mats Carlsson**

Ett effektivt sätt att detektera kemiska ämnen även under vintern är med indikeringspapper.

UTLÄNDSKA SOLDATER ÖVADE CBRN I UMEÅ

Under en vecka fördjupade soldater och officerare från USA, Storbritannien, Irland, Belgien och Danmark sina CBRN-kunskaper i vintermiljö.

– KYLAN GÖR VERKLIGEN STOR skillnad i CBRN-taktiken. Vi var hela tiden tvungna att ta hänsyn till hur temperaturen påverkar våra instrument och vilka metoder vi använder för att försöka detektera, säger master sergeant Jedd Lucas

som är EOD-operatör i amerikanska flygvapnet.

Kursen som CBRN-skolan från Totalförsvarets skyddscentrum håller heter CBRN Winter Course och ger kursdeltagarna möjligheterna att utveckla sina metoder för indikering och sanering samt ge en utökad praktisk utbildning om effekterna av framförallt kemiska ämnen och strålkällor i kallt väder.

Regementsförvaltare Mats Wikberg har mer än 20 års erfarenhet inom CBRN-funktio-

nen och han säger att intresset för CBRN har ökat både inom Sverige och internationellt i och med det spända säkerhetsläget. Något som också märkes under kursen.

– Att öva tillsammans med andra nationer är helt naturligt för oss i Försvarsmakten. Inom CBRN-funktionen finns ett stort intresse och vi är glada att kunna dela med oss av våra erfarenheter. När det kommer till kallt väder så är det inte många länder som har vårt klimat och

Deltagarantalet halverades med anledning av pandemin och stor vikt lades på smittskyddsåtgärder.

Den amerikanska arméattachén, överste Scott Sanford, besökte Skyddscentrum och övningen.

En del av deltagarna på kursen hade god skidvana, andra hade knappt stått på ett par skidor. Efter en vecka i Västerbottens snötäckta landskap kunde dock de flesta ta sig fram utan svårigheter på vita blixten.

”Det kalla vädret påverkade allt vi gjorde men vi hade bra kläder och det gällde bara att komma ihåg att dricka tillräckligt med vatten.”

därmed inte heller möjligheten att genomföra en sådan här kurs, säger Mats Wikberg.

ÄVEN VINTERUTBILDNING

FÖR ATT VARA säkra på att deltagarna har rätt skyddsnivå och goda möjligheter att klara sig i norrländsk vintermiljö har

svensk utrustning och M90-uniformssystemet använts av alla som är med på kursen.

– Det var en utmaning att åka skidor och samtidigt hantera instrumenten. Som tur var hade vi bra instruktörer som lärde oss hur vi skulle klara de olika situationerna. Det kalla

vädret påverkar allt vi gjorde, men vi hade bra kläder och det gällde bara att komma ihåg att dricka tillräckligt med vatten, säger master sergeant Jedd Lucas.

Kursen avslutades med två dygns strapats där natten spenderades i enmanstält under bar himmel, ett moment som uppskattades särskilt av eleverna. ◀

Text och foto **Jimmy Croona/Skyddc**

SÅ JOBBAR LIVVAKTEN

Deras jobb är krävande som få andras. Men det ger också mycket tillbaka. Det berättar Jacob som arbetar på personskyddsavdelningen på Livgardets 11:e militärpolisbataljon.

– ARBETET ÄR OTROLIGT dynamiskt och intensivt med korta ledtider. Det är en stor bredd och spännvidd av uppgifter och platser man hamnar på. Vi reser ofta runt i Europa, Asien och många högriskländer vilket gör att vi ser saker som andra i Försvarmakten generellt inte ser och utför uppdrag som

inte hör till vanligheterna, säger Jacob, personskyddskoordinator och gruppchef.

RISKERNA MÅSTE MINIMERAS

FRAM TILL HÖSTEN 2021 hade personskyddet, som personskyddsavdelningen kallas, under tre år haft till uppgift att följa varje fotsteg som generallöjtnant Dennis Gyllensporre tog under sin tid som befälhavare för FN:s fredsinsats Minusma i Mali.

Vid sådana uppdrag utomlands är koordinering av säkerhetsarrangemanget en stor del av arbetet, utöver själva liv-

vaktstjänsten. Båda rollerna är nödvändiga för att skyddspersonen, alltså den som skyddas, ska kunna göra sitt jobb.

Som styrkechef för den militära insatsen reste Dennis Gyllensporre ofta, både i Mali och internationellt.

– De två första åren genomförde vi ett 70-tal uppdrag i länder utanför Mali tillsammans med Gyllensporre – det var allt från Washington och New York till Djibouti, Eritrea, Ghana och Botswana, säger Jacob.

Han förklarar hur säkerhetskyddsarbetet kan se ut in-

för ett besök på ett hotell som inte har någon särskilt uttalad hotbild att ta hänsyn till.

– Vi tittar exempelvis på vilka hotellens brister är, var evakueringsvägar finns, hur hotellets egen säkerhet ser ut – och så vidare. Om analysen visar brister tatar vi de luckorna med egna åtgärder.

Ibland bedömer man att risken för att genomföra ett uppdrag är hög. Uppdraget skulle då kunna ställas in, men om det för skyddspersonen är värt risken riskminimerar man i stället maximalt.

– I Mali skickade vi ofta några av våra anställda för att i förväg göra så kallad mentorering, att lära upp andra förband.

I Minusma-uppdraget bestod insatsen av ett sexmannateam som bodde i en villa mitt i Bamako. Dessa individer jobbade runt styrkechefen dagligen. I teamet var alla personskyddsoperatörer (livvakter), och hade utöver det olika roller.

PERSONLIGHETEN AVGÖR

ROLLERNA SOM personskydds-koordinator och personskyddsoperatör kräver en viss typ av personlighet.

– Att ha livvaktsskydd innebär en stor inverkan i vardagen. Vi är med personen på allt och måste veta vad personen gör hela tiden. Man hanterar det med erfarenhet, att känna av och komma personen nära, lära sig att veta när man ska backa och ge utrymme. Det krävs stor social kompetens för du ska knyta an till en person så att den litat på dig till 100 procent, säger Jacob.

Vid rekrytering av rollerna ställs vissa fysiska krav men eftersom fysik oftast går att träna upp är det inte det viktigaste. Personens självständighet såväl som mentala och psykiska delar är oftast avgörande. Även

om avdelningen strävar mot att alltid resa minst två personer, händer det att en anställd får åka ensam på vissa uppdrag.

– Att resa själv till ett högriskområde och känna att man har ansvar för någon annans liv, att göra all planering och samtidigt tillgodose allt man själv behöver, som att kaka och gå på toa ... Den mentala stressen att veta att det inte finns någon annan där – det är en påfrestning man måste klara, säger Jacob.

VIKTIGT MED MJUKA VÄRDEN

NÅGOT ANNAT SOM måste klara hårda påfrestningar är de privata relationerna på hemmaplan.

”Det krävs stor social kompetens för att du ska knyta an till en person, så att den litat på dig till 100 procent.”

– Det kräver en stabil relation hemma som förstår det man utsätts för. Det är inte ett riskfritt jobb. Men vi har samtidigt mycket ledig tid vilket är viktigt för arbetsmiljön här hemma i Sverige. Det gäller att hitta en balans som fungerar, säger Jacob.

Det är också viktigt att de mjuka värdena omhändertas. Jacob och hans team jobbar ständigt med att ha ett öppet samtalsklimat och ett vara observanta på varandras mående, särskilt när de tillbringade flera månader tillsammans i Mali.

– När vi pratar igenom saker på kvällarna kan det vara allt från hur det känns att få ett vapen riktat mot sig till att man har ett sjukt barn eller att ens partner har det jobbigt hemma. Det kan vara tungt och man kan känna extra behov av att kunna komma undan och ta ett telefonsamtal. Då kan vi an-

dra ta ett större ansvar om vi är medvetna om situationen, berättar Jacob.

SÄMST PÅ ATT PLANERA

EFTER ETT LÅNGT internationellt uppdrag som Minusma jobbar avdelningen med att återta de nationella uppdragen. Att skydda personal som är viktiga för Sveriges försvar. De nationella uppdragen har av naturliga skäl kortare ledtider än internationella. I Sverige kan det handla om att inställa sig inom några timmar till någon dag, medan det kan vara upp till någon vecka för utlandsinsatser.

– Ledtider och planering är de största diskussionerna där

hemma. Mina nära och kära tyckte i början att min arbetsgivare måste vara sämst på att planera, skrattar Jacob. ◀

Text *Anna Palm/Livgardet*

REKRYTERAR NU!

Personskyddsavdelningen rekryterar just nu gruppchef/ personskydds-koordinator (OR6) och personskyddsoperatör (OR4-5). Vid rekrytering genomförs online-baserade tester och lämpliga kandidater kallas därefter till uttagningstest under tre dagar (8/4–10/4). Uttagningstesterna prövar kandidaternas personlighet, allmänbildning, fallenhet, språkkunskaper, styrka och kondition.

Ansök senast 13 mars. Läs mer på www.forsvarsmakten.se/ledigajobb

HAN SKRIVER KRIGETS LAGAR

Philip Dygeus är reservofficer i Amfibiekåren och arbetar civilt utomlands som jurist specialiserad på folkrätt. Han skrev Försvarsmaktens handbok Krigets lagar som snart ligger i tryckpressarna, och har tidigare arbetat bland annat vid krigsförbrytartribunalen för det forna Jugoslavien och Internationella brottmålsdomstolen.

Text Johan Lundgren/Leds Komm

– EFTER VÄRNPLIKT PÅ KA 3 sökte jag till Marinens krigshögskola på Berga och blev reservofficer 1993. Därefter studerade jag juridik i Uppsala med inriktning mot folkrätt. Som nybakad jurist hamnade jag i Sarajevo på ett EU-projekt för att stödja Bosniens högsta domstol med kompetens inom mänskliga rättigheter.

I Sarajevo arbetade han även vid OHR (Office of the high representative), som hanterar de civila delarna av fredsavtalet. Där arbetade han bland annat med att stödja organisationer som hjälpte flyktingar att återvända till sina hem och som skyddade nationella symboler och kulturegendom som förstörts under kriget. Därefter sökte han sig till Jugoslavientribunalen i Haag, den första krigsförbrytartribunalen sedan andra världskriget. Han arbetade på flera mål om folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

– Rättegångarna var långdragna på grund av den komplicerade och omfattande bevisningen, de många vittnena och översättning och tolkning mellan olika språk. En utmaning var också att tribunalen saknade egen polisstyrka och måste förlita sig på staters samarbetsvillighet för att få tag på de åtalade.

Många mål sträckte sig över flera år med i princip dagliga

vittnesförhör. Philip Dygeus arbetade på rättegångar om övergrepp som begicks i Prijedor och Srebrenica i Bosnien och i Kroatien. Han arbetade även på överklaganden mot domar vid Rwandatribunalen om folkmordet 1994 då mer än 800 000 tutsier mördades liksom hutuer som motsatte sig utrotningen.

– 2010 fick jag möjlighet att tjänstgöra som juridisk rådgivare ombord på HMS Carlskrona under Operation Atalanta. Jag sökte tjänstledigt direkt och lyckades på så sätt återaktivera mig som reservofficer.

Senare understödde han EU:s utrikestjänst vid skapandet av en specialdomstol i Haag.

– Domstolen prövar anklagelser om krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och organiserad brottslighet under konflikten 1998–2000 som föregick Kosovos utträde ur Serbien.

STÖD TILL BROTTSOFFER I AFRIKA

EFTER Jugoslavientribunalens nedläggning 2017 arbetade Philip Dygeus vid den Internationella brottmålsdomstolen i Haag.

– Jag ledde ett projekt för att nå ut till ett stort antal brottsoffer i Centralafrikanska republiken och ta reda på deras stödbehov, till exempel fysisk och psykologisk hjälp eller ekonomiskt bidrag för återuppbyggnad av deras hem. Det

var väldigt givande att försöka hjälpa brottsoffer, och roligt att arbeta på franska.

I samband med pandemin då Nederländerna under perioder stängde ner fick Philip frågan av Högkvarterets juridiska avdelning om att hjälpa till med den nya handboken Krigets lagar.

– Projektet startade för några år sedan och jag är väldigt glad att ha fått möjlighet bidra. Den text som användes förut skrevs på 80-talet och mycket har hänt sedan dess inom den humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna, säger Philip Dygeus.

Hans mål har varit att handboken ska vara så rakt på sak och praktisk som möjligt.

– Det ska vara tydligt vad vi får göra vid användning av vapenmakt, vad vi har rätt och inte rätt att göra mot motståndarens styrkor, hur civilbefolkningen ska skyddas, krigsfångars skyldigheter och rättigheter och vad som gäller vid okkupation.

– Jag är tacksam för att jag har en fot i Försvarsmakten och en i det civila samhället. Det är berikande att dra nytta av erfarenheter från båda hållen. I Försvarsmakten har jag lärt mig mycket som jag kan tillämpa civilt, om analys av problem och om ledarskap till exempel, och det känns bra att kunna ge tillbaka med min kunskap från juridiken. ◀

PHILIP DYGEUS

Gör: Reservofficer
vid Amfibiekåren,
överstelöjtnant, jurist

Bor: Haag, Nederländerna

Familj: Fru och en dotter

Fritidsintressen:

Fotografering (philipus.com), resor, träning, friluftsliv

FORSKARLÄGE

Allt fler officerare väljer att forska. Och det behövs för att utveckla såväl officersutbildningarna som Sveriges försvar, hävdar professor överstelöjtnant Peter Thunholm. Nu blir det dessutom enklare att välja en akademisk karriär som officer.

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm** Foto **Antonia Sehlstedt/Försvarsmakten**

SVERIGE BEHÖVER fler disputerade officerare. Det vill säga officerare som ägnar sig åt vetenskaplig forskning som resulterar i en godkänd doktorsavhandling. Peter Thunholm, professor i krigsvetenskap vid Försvarshögskolan, understryker att det inte främst handlar om akademins behov, utan om det svenska försvarets kvalitet. Han pekar på sjukvården som ett illustrerande exempel.

– Bland annat tack vare att sjuksköterskor forskar och disputerar har vården utvecklats och stärkts mot en allt mer evidensbaserad vård, alltså vård som grundar sig på vetenskap och fakta.

Men även själva verksamheten hos Försvarshögskolan behöver fler disputerade officerare. Lärosätet har en lång historia men har bara haft högskolestatus sedan 2008. För att ytterligare akademisera verksamheten sker nu en viss omorganisation, vilket bland annat innebär fler chefspositioner som är vikta för just disputerade officerare.

– Det kommer att underlätta för den som vill göra en akademisk karriär som militär. Förut

har det har varit lite otydligt inom Försvarsmakten hur man som disputerad officer kan gå vidare, säger Peter Thunholm.

MILITÄR ERFARENHET KRÄVS

HAN ÄR SJÄLV SNARAST ett mönsterexempel på hur akademien kan bidra till försvarsverksamheten. Efter en inledande traditionell karriär, som ledde till chefsbefattningen på ingenjörstruppernas officershögskola i Eksjö och sedan tre år i operationsledningen på Högkvarteret, närmade han sig forskarbanan och blev doktorand på Försvarshögskolan 1998.

Hans doktorandprojekt skulle komma att få mycket stort genomslag i Försvarsmakten. Det handlade om beslutsfattande och planering.

– Mer specifikt gick det ut på att hitta en bättre metod för planering under tidspress på brigad- och divisionsnivå. Och i dag används metoden i armén, marinen och delar av flygvapnet. Många känner nog igen den under benämningen PUT, planering under tidspress.

Hans forskning är ett bra exempel på varför office-

rare behöver forska. En civil person hade svårigen kunnat utveckla den här metoden, hävdar han, eftersom det krävs någon med praktisk militär erfarenhet för att kunna förstå de unika förutsättningarna.

SAMARBETE MED FÖRSVARSMAKTEN

I DAG FINNS inte mer än ”drygt en handfull” disputerade officerare på Försvarshögskolan, säger Peter Thunholm. Inom Försvarsmakten uppskattningsvis lika många. Totalt rör det sig om ett femtontal.

– Men vi ser ett ökande intresse, även om det knappast står horder utanför dörren som vill in på doktorandutbildningen.

Och även om han säger att de egentligen redan i dag borde ha fler disputerade officerare inom Försvarshögskolan är förutsättningarna för tillväxt goda. Här spelar det utvecklade samarbetet med Försvarsmakten en betydande roll, så att en officer som kommer tillbaka från några år på Försvarshögskolan vet att hans eller hennes akademiska kunskaper och erfarenheter återspeglas i både lön och typ av uppgifter. <

KARRIÄR

”Jag är en officer som lärt mig vapnet forskning”

**TORBJÖRN ENGELKES,
ÖVERSTELÖJTNANT**

Forskar om lojalitet på Försvarshögskolan och Stockholms universitet.

SOMMAR DISPUTERAR överstelöjtnant Torbjörn Engelkes efter fyra års forskning. Han säger att han vill vara ”interfacet mellan forskning och praktik”. Och bidra till att göra Försvarsmakten vassare.

Vad forskar du om?

– Det handlar om lojalitet. Enligt våra doktriner ska vi vara lojala mot varandra och mot uppgiften. Men vad betyder det? Vad innebär det att vara lojal? Innebär det att jag gör vad som helst och är beredd att bryta mot lagar och regler exempelvis? Och vad händer när lojalitet mot exempelvis familj, kollegor – eller mot mina egna värderingar – krockar med andra lojaliteter?

– Jag tittar också på hur lojalitet påverkas av ledarskap eller av gemensamma identiteter inom en grupp. Det finns också personlighetsaspekter som är intressanta att jobba vidare på avseende lojalitet.

Varför valde du det området?

– Lojalitet är en väldigt tung kärna inom den militära profes-

sionen. Vi vill ju ha lojala medarbetare som ställer upp när det väl gäller. Och som kan bevara försvarshemligheter, i princip till den dag de dör av hög ålder – vissa saker är ju faktiskt så pass hemliga. Det kan vara svårt, särskilt i situationer där du kanske utsätts för påtryckningar eller hot.

– Och lojalitet går inte att tvinga fram, du måste fostra fram det. Det är väl därför det intresserar mig. Lojalitet är ett

begrepp vi ibland slänger oss med utan att ha riktig koll på vad det är.

Hur kan din avhandling ge oss bättre koll?

– Jag tror att den kan ge individer tillräckliga insikter för att de ska kunna problematisera det för sig själva, resonera kring det och få en djupare förståelse för att begreppet har många bottenar. Sen är ju tanken att man ska forska vidare på det.

KARRIÄR: 1996 Livgardet – olika befattningar inom infanteri och mek. infanteri. **2010–12** HSU (Högre stabsofficersutbildning). **2012** Militärregion mitt – operationsledare, stabschef. **2015** FHS (Försvårshögskolan) – lärare, doktorand. **2022** Försvårsmakten HKV INSS J7 (utvecklingsenheten). Två utlandsmissioner, Bosnien **1997–98** och Kosovo **2008**.

Varför forskar du?

– Av flera skäl. Dels gillar jag att ta reda på hur saker och ting fungerar. Dels har jag under många år upplevt att Försvårsmakten behöver utveckla sin förmåga att omsätta ny forskning och kunskap till verklighet – och det vill jag bidra till.

Hur ser du på dig själv, som officer eller akademiker?

– Jag är absolut officer – en officer som fått lära sig vapnet

forskning. Jag förstår forskningsvärlden bra nu, och kan omsätta exempelvis kunskapsbehov hos organisationen till texter som gör att vi kan få ut ännu mer av forskning. Så jag hoppas kunna bidra till att få in vår profession i den forskning vi beställer och som utförs.

Du har nyss kommit tillbaka till Försvårsmakten. Varför?

– Jag tror på att växla mellan Försvårshögskolan och utbild-

ningarna där, och Försvårsmakten. Om jag skulle vara kvar på Försvårshögskolan resten av karriären finns det ju en risk att jag förlorar den militära professionskunskapen.

– Man ska inte glömma att officerarnas roll är att organisera militära tvångsmedel – det är vårt jobb. Vi ska inte bli akademiker. <

”Det känns som slöseri om jag inte fortsätter forska”

PATRIK HULTERSTRÖM, KAPTEN

Forskar om krigsspel på Försvarshögskolan och Åbo akademi.

HAN BÖRjade sin militära karriär som kustjägar och arbetade flera år som attackdykare i Sverige och utomlands. Sedan 2008 hör Patrik Hulterström till Försvarshögskolan. Om ett år disputerar han efter fem års forskning.

Vad forskar du om?

– Jag tittar på hur krigsspel kan ge oss värdefull kunskap. Det är en metod vi har använt länge – och som jag själv var med och införde i undervisningen på Försvarshögskolan. Och även om jag är övertygad om att det är en bra metod finns det ingen forskning kring den, och inga riktigt bra svar på hur metoden fungerar.

– Det jag menar med krigsspel är att du använder kartor och symboler eller spelpjäser, olika abstraktioner av slagfältet och dess styrkor, för att åskådliggöra ett stridsförlopp. Och min definition av krigsspel kräver en tänkande motståndare. Någon som agerar utifrån sina egna intentioner och förmågor.

Varför valde du det området?

– Jag har ett intresse för just krigsspel och det föll sig naturligt att titta på det ur ett kunskapsperspektiv, eftersom jag tidigare har studerat filosofi där just kunskapsteori är en stor del. Jag möter också ofta frågor om hur just krigsspel kan hjälpa oss i utbildningen, och har inte haft några välunderbyggda svar.

Hur kommer det sig att du började forska?

– Jag gillar att utmana mig själv och har studerat vid sidan av mitt jobb i över 20 år nu. När

jag började på Försvarshögskolan 2008 fick jag möjlighet att skriva en c-uppsats i krigsvetenskap, och min handledare uppmuntrade mig, vilket ledde till att jag först studerade filosofi under fyra år.

– Jag har alltid velat utmana mig själv rent intellektuellt och göra något mer än bara vara ute i skogen och att dyka. För det var ju också kul, men det här är en mer mental utmaning.

Varför ska officerare överhuvudtaget forska?

– Hela idén med akademiseringen av officersutbild-

ningen är ju att vi officerare, militärer, ska äga vår egen kunskapsutveckling. Och då måste man ha disputerande inom det egna fältet. Samtidigt, om vi nu ska forska om något så komplext och svårt som krig och strid så måste man nog ha en officersbakgrund, för att förstå vad det är för problem man står inför ute på slagfältet.

Har du några planer på att gå tillbaka till Försvarmakten?

– Jag har ju gått en forskarutbildning under fem år och då skulle det kännas lite som

slöseri om jag inte fortsätter att forska.

– Sen tror jag att man skulle kunna göra det i ett tajtare samarbete med Försvarmakten. Om vi nu ska äga vår kunskapsutveckling ska man kanske nyttja disputerade och forskande officerare på högskolor.

– Men jag utesluter inte att gå tillbaka, men då ska det vara någon tjänst där jag verkligen har nytta av min forskarutbildning. ◀

KARRIÄR: 1994–95

KA 1 – värnplikt som kustjägargruppchef.

1996–97 studier på Marinens officersskola.

1998 Amfibiregementet – instruktör på

kustjägarkompaniet. **1998** attackdykarutbildning.

1998–2005 instruktör och senare stf plutonchef på attackdykarpluton. **2006–**

2008 Militärhögskolan Karlberg – plutonchef.

2008 Försvarshögskolan – lärare, doktorand (2017). Utlandsmission i Kosovo KS 03 **2000–**

2001 stf plutonchef underrättelsepluton. Akademiska studier i bland annat matematik, data, juridik, historia och filosofi sedan **2000**.

SVÅRT JÄMFÖRA MED USA

Det finns såväl likheter som skillnader mellan det svenska trebefälssystemet och andra länders motsvarighet. Försvarsmaktsförvaltare Johan Lindgren konstaterar att det förekommer diskussioner och jämförelser i olika delar av Försvarsmaktens organisation, där USA:s system ofta nämns som en referens. Här förklarar han varför en sådan jämförelse är svår att göra, och kan bli missvisande.

SVERIGE HAR EN tvådelad yrkesofficerskår som består av officerare och specialistofficerare som delas in i ett tjänstegradsystem med så kallad saxad tjänsteställning; båda officerskategorierna kan

vara chefer på olika nivåer.

USA har officerare och NCO (Non Commissioned Officer), förenklat underofficerare utan befälsrätt. I det amerikanska systemet består befälslaget (Command team) av en officer och hans NCO som finns på alla nivåer från pluton till det som benämns Command Senior Enlisted Leader (CSEL) och generaler och amiraler.

Det amerikanska systemet saknar ställföreträdande chefer och använder därför NCO i en mer genomförande roll. Det svenska systemet bygger på ett förhållningssätt där förmågorna överlappar varandra. Förmågor där officeren tar övergripande beslut och inriktar verksamhet som ska genomföras, medan specialistofficeren

bidrar med detaljkunskaperna och den praktiska tillämpningen.

SPECIALISTOFFICER INGÅR I CHEFSTRIAD

SVERIGE HAR BÅDE en insats- och produktionsorganisation. I dessa organisationer finns olika ledningsnivåer, där det som regel finns en chef, en ställföreträdande chef och en specialistofficer. Detta kallar vi ett "command team" eller chefs-triad. Rollspelet mellan dessa varierar mellan förband och ledningsnivåer, specialistofficers roll är generellt stödjande, uppföljande och genomförare av verksamhet vid förbandet. I det svenska konceptet är det därför fullt möjligt för specialistofficeren att ha en chefsbe-

En jämförelse mellan olika länders befällssystem kan lätt bli missvisande.

fattning, vilket är särskilt tydligt vid olika funktionsförband i Försvarsmakten.

UTBILDNINGEN SKILJER MEST

UTBILDNINGEN AV SVENSKA specialistofficerare är det som skiljer sig mest vid en jämförelse med motsvarande system i USA, såväl utbildningstid, utbildningsinnehåll som utbildningsmål. Sergeantutbildningen (OR6) i USA genomförs under cirka 2,5 månader, vilket i vårt system kan jämföras med 18 månaders utbildning vid Specialistofficersutbild-

Johan Lindgren.

ningen (SOU).

Specialistofficersutbildningen i Sverige är betydligt mer omfattande avseende förkunskapskrav (3-årigt gymnasium), och utbildningens innehåll, krav och målbild är väsentligt högre ställd eftersom det är en yrkesofficersutbildning i jämförelse med USA:s NCO (underofficer). Sverige är också helt unikt med att genomföra en HSOU (1 års utbildning) för att befordras till förvaltare och kunna tjänstgöra vid högre stab.

ANPASSADE BENÄMNINGAR FÖR JÄMFÖRELSE

FÖR ATT KUNNA GÖRA en jämförelse med USA:s system skulle vi behöva anpassa våra benämningar enligt följande:

Vi är alla yrkesofficerare. Som yrkesofficer delas vi in i kategorier beroende på vilken nivå man tjänstgör, officer (OF 1-9), specialistofficer (SO 6-9) och gruppbefäl (NCO, OR 4-5).

Benämningen SO 6-9 finns alltså inte i dag, men skulle spegla vårt system bättre och dessutom ge en förklaring vid en internationell jämförelse.

Det går alltså inte att rakt av jämföra det svenska trebefälssystemet med motsvarande system i länder som exempelvis USA. Vår systembeskrivning, kultur, metoder för befälsordning och urval av kadetter till våra grundläggande militära skolor, skiljer sig i all väsentligt jämfört med USA och andra länder. ◀

Text Johan Lindgren/HKV Prod

TIPS FRÅN COACHEN:

TABATA

Räcker inte tiden till för att träna? Testa ett Tabata-pass! Det är högintensivt, går att göra varsomhelst och tar max 30 minuter. Här får du ett pass serverat av Reservofficerarnas träningscoach, Fanny Vestling.

TIDSBRIST STÄLLER OFTA till det för träning, konstaterar reservofficer Fanny Vestling. Hon är legitimerad hälsopedagog och förbundet Reservofficerarnas träningscoach.

– Därför rekommenderar jag ett Tabata-pass. Det är ett japanskt, kort och högintensivt styrkepass som de flesta hinner med på en dag.

Passet är kort – det tar max en halvtimme – och det gäller att jobba hårt med övningarna. Eftersom det är högintensivt kommer kroppen att behöva ordentlig återhämtning, så du bör inte göra passet mer än tre gånger i veckan. ◀

Text Jenny Harlin/Tidningen Reservofficeren Foto Jonas Malmström

TABATA-PASS – 4 + 1 ÖVNINGAR

Börja med att värma upp, 5–10 minuter räcker.

– Jag gillar att vara utomhus, ta med ett liggunderlag om du inte vill bli blöt. Kall kommer du inte att bli, säger Fanny Vestling som antingen joggar som uppvärmning utomhus, eller kör igenom övningarna i lugn takt när hon tränar inomhus.

Gör varje övning i 20 sekunder, vila 10 sekunder. Upprepa åtta gånger per övning. Mellan varje övning tar du en serievila på 1–2 minuter.

– Min personliga åsikt är att det är bra att stretcha efteråt, här är det viktigast att stretcha benen. Jag gillar att stretcha efter träning, för man kommer ner i varv och mjukar upp kroppen, säger Fanny Vestling.

1. BURPEES

Stå rakt upp och ner. Lägg dig ner på marken med ett hopp, bröstet ska vila på marken. Hoppa sedan in med fötterna för att ställa dig upp. Avsluta med ett upphopp innan du repeterar. Hopp övar upp spänst och ger lite mer flås. Om du inte vill hoppa, kliv in och ut istället.

2. UTFALLSHOPP

Ta ett kliv framåt med ena benet, och böj det andra benet så att knäet nästan nuddar marken. Tryck ifrån, hoppa rakt upp och byt det ben som ska vara framåt när du är i luften. Kör vanliga utfallssteg om du inte vill hoppa. Knäna ska gå i samma linje som fötterna, tänk att de ska peka rakt framåt. Stå med fötterna

lite isär för att undvika att vingla.

3. ARMHÄVNINGAR

Stå i hög planka, rak i kroppen med tår och händer i marken. Gå ner så djupt du kan mot marken för att sedan trycka dig upp igen. Om detta är för tungt, sätt ner knäna i marken. Ha spänning i hela kroppen, även magen, så att du är så rak som möjligt.

4. KNÄBÖJ MED ROTATION

Stå axelbrett med fötterna, böj knäna och gå ner till 90 graders vinkel eller så långt du kan. Från det nedre läget trycker du ifrån, så att du hoppar rakt upp. Roter 180 grader när du är i luften. Gör ett nytt knäböj. Gör ännu ett hopp och rotera tillbaka 180 grader. Om

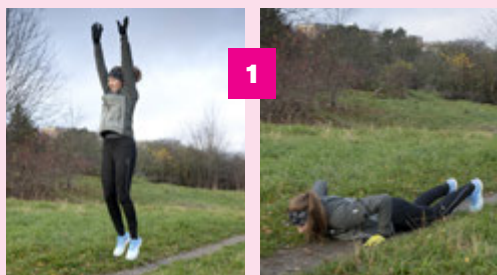
180 grader är för långt att rotera, hoppa istället 90 grader åt gången. Om du inte vill hoppa, satsa på enbart knäböj. Eller pröva jägargång: sitt i knäböj och stampa eller gå på stället.

Extraövning efter passet för dig som vill träna magen

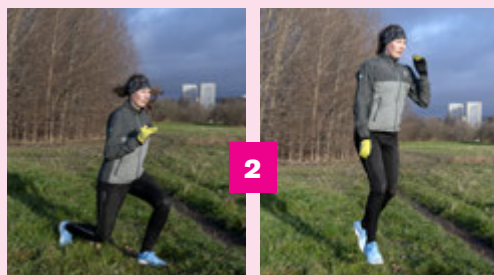
5. SKRÄDDAR-SITUPS ELLER GROD-SITUPS

Sitt på marken med fotsulorna mot varandra och låt knäna falla ut till sidorna. Ligg på rygg med händerna över huvudet. Ta dig upp med händerna mellan knäna, så att händerna rör marken framför fötterna. Upprepa. Om det är svårt att nå fötterna räcker det att sätta sig i upprätt position.

Hopp övar upp spänst och ger lite mer flås.

Tänk på att stå med fötterna lite isär för att inte vingla.

Gör den här övningen – plankan – med knäna i marken om det är för tungt.

Övningen går att göra även utan upphopp.

Bonusövning för magen!

INSATS PÅ ÅLAND

Den svenska truppen på Åland 1918 sågs med misstänksamhet från Finland. Men insatsen innebar sannolikt att ögruppen klarade sig från det finska inbördeskriget.

KRIGSARKIVET

Text *Per Iko/Försvarsmakten*

Utanför Eckerö har de svenska fartygen ankrat upp. I bilden, tagen från pansarskeppet Sveriges rigg, ligger SS Isbrytaren II, Sveriges första havsisbrytare, strax hitom pansarskeppet HMS Oscar II. Lite längre bort är Sveabolagets ångare SS Heimdall fast i den tjocka isen. HÖGER: Staben för Ålandsdetachementet inrättade sig i Societetshuset i Mariehamn, bevakade av en trupp götagardister.

NÄR FINLAND HADE utropat sig som självständig republik den 6 december 1917, utbröt i januari ett inbördeskrig mellan "vita" och "röda". Den kvarvarande ryska militären stödde den röda sidan med materiel men förhöll sig i övrigt passiv.

Från Åland, som hade befästs av Ryssland under första världskriget, började rapporter inkomma om ryska truppers våldsdåd och stölder. Ledarsidorna i svenska tidningar krävde att landet skulle beskydda de övervägande svenskspråkiga ålänningarna.

En finsk skyddskår hade tagit sig till Åland och inlett strider med den ryska garnisonen. Den 13 februari 1918 beslöt den svenska regeringen att sända pansarbåten HMS Thor och två civila fartyg för att evakuera svenska medborgare. Svenska sjöofficerare gavs i uppgift att medla mellan

SVENSKT MILITÄRHISTORISKT BIBLIOTEK

Efter evakueringen av de ryska soldaterna och ankomsten av tyska förband kunde Göta livgarde avtackas av det finska Vasa regemente den 16 maj 1918.

skyddskåren och de ryska trupperna. Den 19 februari utökades den svenska insatsen då ett kompani ur Vaxholms kustartilleriregemente anlände till Eckerö.

VÄRNPLIKTIGA PÅ UTLANDSUPPDRAG

EN ÖVERENSKOMMELSE träffades som innebar att skyddskåren skulle lämna Åland på villkor att svenskarna övervakade de ryska truppers evakuering. Därför beordrades Göta livgarde att organisera en bataljon, sammanlagt drygt 500 man. Då bataljonen bestod av värnpliktiga krävdes ett riksdagsbeslut för att kunna sända dem utomlands.

Beslutet togs den 23 februari och samma kväll ilastade regementets 2:a bataljon i tre

ångfartyg. Stabschefen för Ålandsdetachementet, kapten Ivar Holmquist, skrev i sin dagbok: "Det kändes riktigt gott, sannolikt ungefär som när man går i fält".

Ombord orienterade chefen, överstelöjtnant Gustaf Ros,

"Ålandsdetachementets uppgift blev ungefär en poliskårs, ty det skulle förhindra alla våldsdåd samt ge skydd åt förorättade, av vilken nation de än voro."

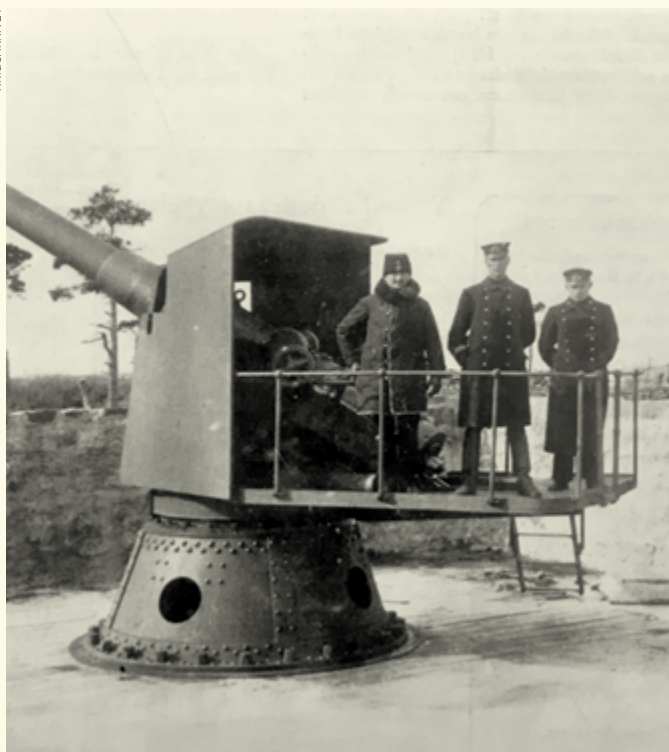
När fartygen närmade sig Åland på eftermiddagen den

¶¶ När fartygen närmade sig Åland på eftermiddagen den 24 februari besköts de med sex skott från ett ryskt kanonbatteri.¶¶

officerare och befäl om detachementets komplicerade uppgift. Bataljonchefen major Fredrik Falkenberg konstaterade efteråt att samtidigt som förbandet kunde sägas vara på krigsfot och på främmande nations mark, var det inte i krig och hade ingen fiende.

24 besköts de med sex skott från ett ryskt kanonbatteri. På Eckerö redd låg redan pansarfartygen HMS Sverige och HMS Oscar II förankrade. Bataljonen urlastade på isen och förde under marsch och vid förläggningarna den tre-tungade örlogsflaggan väl syn-

KRIGSARKIVET

De ryska befästningarna kartlades av svenskarna. Här kommandörkapten Harald Elliot, löjtnant Emil Larsén och en rysk sjöofficer på en 15 cm-kanon.

MARINMUSEUM

De ryska förbanden lämnade efter sig mängder av hästar.

KRIGSARKIVET

God hygien, inklusive hårklippning, krävdes för att hålla lössen borta.

lig. Talrika patruller genomfördes dag som natt i syfte att leta upp ryssar. Det kunde snabbt konstateras att läget var lugnt och att uppgifterna om ryska illgärningar var överdrivna. Omkring 2000 ryska soldater fanns alltjämt kvar på Åland.

Ålandsdetachementets stab inrättade sig den 2 mars i Mariehamn, med det 5:e kompaniet inkvarterat i rådhuset och det 7:e i elementarläroverket.

Den ryska evakueringen hade börjat, då läget plötsligt förändrades.

TYSK INBLANDNING

Den 5 mars anlände en tysk flotteskader med slagskeppen SMS Westfalen och SMS Rheinland till Eckerö, medförande två bataljoner tysk trupp. Konkret innebar

den tyska landstigningen att den svenska rörelsefriheten begränsades och därmed möjligheten att lösa uppgiften.

Allt eftersom de ryska soldaterna lämnade Åland utövades påtryckningar från finskt håll för att svenskarna skulle av-

viss sannolikhet innebar den svenska insatsen att Åland klarade sig undan det finska inbördeskriget. Men från finskt och tyskt håll fanns det en farhåga att Sverige hyste planer på att införliva ögruppen i riket.

” Med viss sannolikhet innebar den svenska insatsen att Åland klarade sig undan det finska inbördeskriget. ”

veckla uppdraget. Från andra halvan av mars sändes de 6:e och 8:e kompanierna åter till Sverige. Återstoden av styrkan fördes hem under maj månad.

Uppgiften för Ålandsdetachementet var inte olik den som fullgjorts på senare tid i internationella insatser. Med

Året efter insatsen återkom svenska förband till Åland för att förstöra samtliga ryska befästningar med tillhörande vägar och lastbryggor.

I och med Ålandskonvention, som antogs 1921, är ögruppen permanent demilitariserad. ◀

STYRKEGULD!

Angelica Andersson (3:e från vänster) är numer svensk mästare i Fitness five.

I DECEMBER BLEV fanjunkare **Angelica Andersson** på Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC) i Umeå, svensk mästare i styrkelyfttävlingen Fitness Five. Hon låg tvåa fram till sista grenen som var dips där hon drog om ledaren och vann med en enda repetition och blev svensk mästare i sin klass.

– När någon frågar om jag är stark brukar jag svara ja i

förhållande till min kroppsvikt, kroppen är så fantastisk och vi klarar av så mycket mer än vad vi tror, säger Angelica.

Tävlingen har fem grenar, knäböj, bänkprens, chins, marklyft och dips. Den tävlande har 100 sekunder på sig att göra så många repetitioner som möjligt i varje gren. Vikt och repetitioner räknas sen ihop och ger ett resultat.

– Det här är den tävling jag är mest stolt över att ha vunnit. Jag la själv upp kosten under både träningen och tävlingen och jag har tränat extra många hårda pass ben för just den här tävlingen.

Angelica är avdelningschef på förbandets logistikenhet. ◀

Text **Jimmy Croona**

SMART SAGT

”Om ditt agerande inspirerar andra att drömma mer, lära sig mer, göra mer och bli mer – då är du en ledare.”

John Quincy Adams, USA:s
6:e president

MINISTERSTYRE

När försvarsminister **Peter Hultqvist** (S) i januari besökte Task Force Takuba, insatsen där Sverige deltar med specialförband, fick han bland annat provköra ett av de Mad Max-osande fordon som används av soldaterna där. Av bilden att döma en uppskattad aktivitet, men ministern ville inte kommentera provkörningen för Försvarets Forum. ◀

110

Den första militära flygningen i Sverige gjordes för 110 år sedan, år 1912, med flygplanet som kallades "Bryggarkärren". Planet användes under två år för sjöspaning.

ELCYKLAR RULLAR UT I FÄLT

Australiska jägarsoldater på två hjul.

NICOLE DORRETT, AUSTRALIAN ARMY

SPANINGSSOLDATER I ETT förband i Australiens armé tar sig fram på elcyklar. Snabbt, tyst och diskret, lyder motiveringen. I själva verket rör det sig om elmotorcyklar som även går att trampa fram. Motordriften ger dem en topphastighet på 90 kilometer i timmen. Allt enligt fastbikes.se

I Norge testas sedan flera år mer konventionella elcyklar, om än av typen fatbikes med riktigt breda däck, för patrulleringen längs delar

av gränsen mot Ryssland.

Och amerikanska biltillverkaren Jeep har nyligen utvecklat en elmilitär cykel tillsammans med Quietkat bike. Cyklarna är bland annat utrustade med vapenhållare på styret och solcellspanel för laddning i fält.

Enligt Mikael Frisell, chef för verksamhetsområde Armémateriel på FMV, finns inga planer på att införskaffa eller ens utvärdera användning av elcyklar för Försvarsmakten. ◀

GULDESKORT

SVERIGE ÄR Europamästare i handboll och landslaget hylades av Försvarsmakten när de återvände hem. Två Jas 39 Gripen från Blekinge flygflottilj mötte och eskorterade flygplanet som hade guldhjälarna ombord.

– Stort grattis till guldets! Jag är oerhört imponerad av de individuella prestationerna och det gedigna lagarbetet handbollslandslaget visade under hela mästerskapet. Att eskortera landslaget när de

Eskort på hög nivå.

återvände i svenskt luftrum är vårt sätt att visa uppskattning. Tack för bolltrolleriet, ni är bäst i Europa, säger flygvapenchefen Carl-Johan Edström. ◀

SÄPOREALISM

Bengt Nylander, vid Ryssroteln från 1981 och sedermera chef för det samlade svenska kontraspionaget. Han presenterade sin bok "Säpo inifrån" den 1 mars på Armémuseum.

Torsten Fahlén och Bengt Nylander framför den lokala, den "grop", varifrån de övervakade de sovjetiska "diplomaterna".

Major Lennart Jarvén, vid K3 i Skövde, agerade dubbelagent. Här vid en terrängbrevlåda någonstans i Sverige, som användes av öststaternas under rättelsetjänster – och av Säpo i ett komplicerat dubbelspel.

Tio agenter berättar om sin vardag i Säpo mellan 1968 och 2014 i nya boken *Säpo inifrån*.

REDAN TITELN KITT-LAR. *Säpo inifrån* låter snarast som anomali, med tanke på den sekretess som av nödvändighet präglar Säkerhetspolisens verksamhet. Och självfallet avslöjar boken inga hemligheter när den låter läsaren möta tio agenter som arbetade inom Säkerhetspolisen mellan 1968 och 2014. Det är mångfacetterade, personliga berättelser som tar läsaren nära vardagen, ofta genom att beskriva delar av hur enskilda operationer gick till. I boken får vi se inblick i kända fall som Stig Bergling, gripandet av den västtyske terroristen Norbert Kröcher och avslöjanden av sovjetiska agenter.

Till synes oviktiga detaljer

bidrar till att skapa trovärdighet och levandegöra texterna. I avsnittet om Marianne Johansson får vi exempelvis veta hur Hans Holmér, som Marianne var sekreterare hos en tid, vid ett tillfälle "uppvisade en närmast pojkkattig stolthet" över den nya tjänstebilens centrallås.

Men framför allt innehåller boken i huvudsak stoff som kanske inte bringar nytt ljus över redan uppmärksammade händelser, men som ger dem liv och skapar en större förståelse. Som hur gripandet 1977 av terroristen Norbert Kröcher, som planerade att kidnappa politikern Anna-Greta Leijon, gick till: "Innan Kröcher gick ombord på bussen hoppade Bosse Beckman på honom från höger sida och grep honom i

armen och Bosse Holm grep Kröcher från den andra sida. Roger Linnerstam skar snabbt av axelremsväskan och den kameraren som Kröcher hade om halsen. Särskilt viktigt var att snabbt få bort väskan, eftersom den kunde innehålla sprängämnen som Kröcher kunde utlösa."

Boken berör sammantaget ett stort antal nyckelhändelser såväl under kalla kriget som senare, och bjuder även på ett överraskande stort bildmaterial

Efter en förvisso hastig och summarisk genomläsning konstaterar jag att de två

författarna, Bengt Nylander och Lars Korsell, har gjort ett utmärkt arbete med att skapa en bok med levande berättelser, välskrivna och synnerligen fångande. ◀

MARINEN

500ÅR!

GÖTEBORG

26–28 AUGUSTI

Garnisonens dag
Hamnbesök

MALMÖ

23–24 SEPTEMBER

Hamnbesök

HÄRNÖSAND

20–21 MAJ

Hamnbesök

STOCKHOLM

3–7 JUNI

Event i Kungsträdgården
Örlogsbesök

KALMAR

13–14 MAJ

Hamnbesök

KARLSKRONA

12–14 AUGUSTI

Marindagen

Marinen @svfmarinen

Skanna av QR-koden för mer information och uppdaterat program med fler händelser.
forsvarsmakten.se/sv/aktuellt/uppvisningar-och-evenemang/marinen500/
Alla datum och aktiviteter med reservation för ändringar.

Kontakt: marinen2022@mil.se

FÖRSVARSMAKTEN

MARINEN

ÖVNINGSÅR

MARS

COLD RESPONSE 2022

MARINEN - ARMÉN - FLYGVAPNET

Internationell norskledd övning i nordnorge, med 35 000 deltagare från 18 nationer. Sverige deltar med betydande delar från I19, A8 och K4, två fartyg från 4:e respektive 3:e sjöstridsflottiljen och 212:e stridsflygdivision från F21.

COBRA WARRIOR FLYGVAPNET

Internationell flygövning som utvecklar våra taktiska förmågor i stora sammansatta

flygstyrkor – interoperabilitet. TU Jas (Flygvapnets utvecklingsenhet för JAS 39) deltar och baserar i Storbritannien.

APRIL

FUNKTIONSÖVNING YTSTRID OCH UBÅTSJAKT

MARINEN

Övning där specifika funktioner tränas inom ytstridsmoment och ubåtsjakt.

FJÄLLFLYG VINTER FLYGVAPNET

Helikopterflottiljen övar vinterförmåga i arktiskt klimat.

GREEN FLAG (USA) FLYGVAPNET

F7 deltar med TP84.

PALNATOKE 22 (DANMARK) FLYGVAPNET

F17 flygbasjägare deltar.

MAJ-JUNI

SJÖKURS VÄRNPLIKTIGA MARINEN

Värnpliktiga i flottan genomför sin sjöpraktik för att tränas i sin befattning som individen ska krigsplaceras i.

VÅRELD ARMÉN - FLYGVAPNET

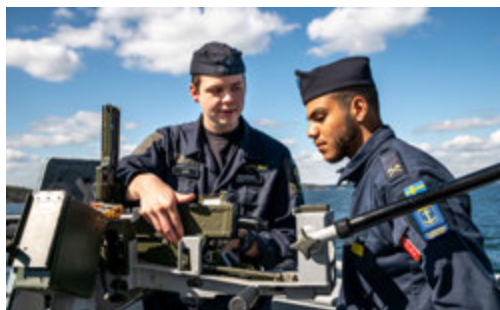
Arméns årliga, gemensamma övning, främst för 2:a brigaden. Övningen sker huvudsakligen i Skåne, Småland och Västergötland. Så gott som samtliga förband i armén söder om Dalälven ingår, samt 2:a helikopterskvadron.

Luftförsvarsövning 2022 FLYGVAPNET - MARINEN
Nationell övning där luftstridskrafterna övar taktisk ledning av luftstridskrafter och den luftoperativa förmågan i ett nationellt högkonfliktsscenario. Hela flygvapnet deltar i övningen och även delar av finska flygvapnet. Luftför-

Norsk helikopter under övningen Cold Response 2016.

Värnpliktiga får sjöpraktik i maj och juni.

Minröjningsstyrka under övning.

Lufttankning av norskt flygplan under ACE 2017.

ET 2022

ETT URVAL AV ÅRETS ÖVNINGAR

svarsövning 2022 är även slutövning för den inläggande värnpliktskullen. Utöver flyget deltar också marinen med två korvetter. Övningen sker i huvudsak i södra Sverige.

JUNI

BALTOPS MARINEN - FLYGVAPNET

En internationell marinövning som återkommer varje år. Under 2022 är Sverige ansvarig och värd för övningen. Även F 17 i Ronneby och helikopterflottiljen deltar i övningen. Den startar i Stockholm helgen vecka 22.

AUGUSTI

AFM ARCTIC FIGHTER MEET FLYGVAPNET

Flygövning. Sverige, Norge, Finland (nordiskt samarbete).

SEPTEMBER

NOCO MARINEN

Återkommande internationell marinövning. (Ej stort deltagande i år pga arbetstidsbrist. Kan komma att utgå.)

ARCHIPELAGO ENDEAVOUR 2022 MARINEN

Återkommande internationell marinövning

tillsammans med USMC (US Marine Corps).

TTP TAKTIK, TEKNIK OCH PROCEDURER FLYGVAPNET

Flygövning där fokus är att utveckla stridsteknik, taktik och procedurer för stridsflygdivisionerna.

OKTOBER

SWENEX MARINEN

Marinens största nationella övning. Samtliga förband i marinen deltar och vissa moment genomförs tillsammans med flygvapnet.

RUSKA FLYGVAPNET

Finska flygvapnets nationella övning.

TEX FLYGVAPNET

Flygövning

TOXIC TRIP FLYGVAPNET

Årligt återkommande Nato-övning med fokus på det gemensamma och kombinerade stödet för flygoperationer på flygbas under CBRN-förhållanden.

Rast vila under Våreld 2020.

Röjdykare i sitt rätta element under Swenex 21.

Andra amfibiebataljonen framrycker under Aurora 2017.

Snabba Saabar på F21 – bild från övningen Ace 17.

MER FOKUS PÅ T-ANSTÄLLDA

Utnyttjar Försvarsmakten tidvis tjänstgörande personal optimalt? Kapten Sebastian Lindgren ställer sig frågande till det och efterlyser tydligare ramar.

UNDER HÖSTEN 2021 genomförde 11:e militärpolisbataljonen från Livgardet en övningsvecka för sina tidvis tjänstgörande soldater (GSS-T). Övningen var mycket uppskattad bland de övade soldaterna och även reservofficerare och befäl fick sig en givande ledningsövning i och med veckan på Marma skjutfält. Bataljonen har cirka 130 GSS-T anställda och personalen med den unika, i detta fall polisiära, fackkompetensen är mycket uppskattad och värdefull för verksamheten.

Som bataljon har vi våra uppgifter i såväl krig som fred, vilka många gånger är polisiära. I och med vår tidvis tjänstgörande

JESPER SUNDSTRÖM/FÖRSVARSMAKTEN

Deltidssoldater tillhörande 91:a artilleribataljonen övar ladda och patron ur, under en bataljonsövning i Boden.

”Jag efterlyser visionen och ambitionen för både helheten och detaljnivån. Förutsättningarna behöver konkretiseras.”

personal har vi en djup kompetens som är unik. Dessa soldater kan inställa sig vid insatser och höjd beredskap och hjälper

ANNA PALLM/FÖRSVARSMAKTEN

Sebastian Lindgren.

oss att vara det vi ska vara – ett militärpolisförband. För oss är de verkligen en tillgång.

Men frågan kring hur tidvis tjänstgörande personal ska hanteras behöver lyftas och synliggöras mer inom organisationen. Anställningsformen är lagstadgad och trädde i kraft 1 juli 2012, i en tid då värnplikten var avskaffad. Under åren som har gått har förutsättningarna att arbeta med systemet varierat.

Nu är värnplikten återinförd och det är rimligt att fråga sig hur de tre personalkategorierna GSS-T, GSS-K och värnpliktiga kan och ska harmonisera med varandra.

Organisationen kring förfä-

randet av GSS-T är betydligt mindre i dag än för tio år sen, då anställningsformen infördes. Jag vet av erfarenhet att det krävs en hel del tid och kraft att hantera och vill se en inriktning för det arbetet.

JAG EFTERLYSER VISIONEN och ambitionen för både helheten och detaljnivån. Förutsättningarna behöver konkretiseras för vad som krävs. Hur ska morgondagens försvarsmakt se ut och hur bygger vi upp en framtida armé på ett trovärdigt sätt med dessa delar?

*Kapten Sebastian Lindgren
Avdelningschef vid 11:e
militärpolisbataljon*

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort. Mejla till ff-red@mil.se innan den 14 mars 2022.

BILDEN

Foto Antonia Sehlstedt/Strixfoto

SKIDINSPIRÄTÖR

Överbefälhavare Micael Bydén genomförde backintervaller på Försvarsmaktens skidor "Vita blixten" på Lugnets skidstadion i Falun tillsammans med soldater från Dalregementet i 13. Bilderna togs i samband med inspelningen för Vasaloppets 100-års kampanj där Micael Bydén deltog som en av 66 rörelseinspiratörer.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

SKYDDA SAMHÄLLSVIKTIGA PERSONERS LIV OCH HÄLSA SÖK TILL PERSONSKYDDET

Att arbeta som personskyddsoperatör (OR4-5) och personskyddscoordinator (OR6) betyder att man ofta genomför insatser i nationell och internationell miljö. Dessutom innebär det mycket personlig färdighetsträning bland annat i form av närkamp, skytte och språkträning.

Ansök senast den 13 mars 2022. Mer information finns på forsvarsmakten.se/ledigajobb

FÖRSVARSMAKTEN

LIVGARDET